

Casa (R)
Gab.
Est.
Tab. 37
N.º 10

Se pistole

Catalogo

Folio 56 folios

St. John

St. John

**Epistole & orationes que
dam Cataldi siculi.**

**Cataldus petro menesio
Comiti alcorini. S.**

Mittheus quidā: cognomine sicul^o: re vero ipsa: in media nat^o cala-
brya (solet enī gēs ea libēter hoc sibi vsurpare) ī minutissimo opu-
sculo multa se de varijs: magnisq; reb^o volumina cōposuisse testa-
bat. illozū titulos tantūmodo illic notādo. Que cū diligēter pquirere pata-
uij: nec ea repperi: nec vsq; esse a quoq; audiui. Ipsum cōueni: hominē bo-
ni sane ingenij: aspectu grauē: senectuti potius q̄ iuuetuti ppinquū. Arbi-
trat^o sū oīa ab illo aucupāde inanis cuiusdā fame gratia cōficta. Atq; hoc
nō aliter detractare sit: q̄ si verū proferre: detractare sit. Eadem fere ratio-
ne credo te motū sepe dixisse: a me aliquid soluta oratiōe cōpositū desidera-
re: vt oculis cognosceres q̄ corā aliq̄ndo me scripsisse nō negaui. Nec te: nec
quēuis aliū moueat epistola illa ad emanuelē regē: qua me homerū libro-
rū numero cōsecuturū significo. Legisti enī magnā illius operis partē. Si
mors paucissimis ānis cataldo amica extiterit: qd̄ forte arrogāter nimis di-
ctū quisq; putat: verū experiet. Aditto igit̄ q̄ potui ex tot perditis solute scri-
pta colligere: q̄ tua ne iportunitate: an mea poti^o volūtate: & an in tenebras
magisq; in lucē pdeāt: nō ausim dicere. scio si noluisse: nō edidissem. Vale.

**Oratio habita a cataldo in aduentu Delisabet
principis portugalie: ante ianuā vrbis ebure.**

Luce lux mūdi tandē apparuit: ecce lux mūdi tā-
dē effulsit: ecce lux mundi tandē aduenit: que lō-
go tēpore nō sine maximo omniū gētū dolore
latuit: que lux adeo clara: adeo splēdida: adeo
potēs est: vt omne oculoꝝ meoꝝ acūmē itueti
mihī suis radijs eripiat: auditū minuāt: linguā
dicēti torpere: mentē vero omnē prosus faciat
hebescere. Quid dicā: qd̄ agam: quo me vertā:
nescio. Nunc nūc vellē clarissima lux: licere ora-
torib^o: qd̄ poetis licet: in principio operū numē aliqd̄ inuocare. Ego enī nō
vni^o: aut p̄hebi aut calliopes: sed omniū deoꝝ auxiliū implorarem. In his
paucissimis: q̄ ciuitatis ebure nomine celsitudini tue expositur^o venio. Im-
mo (vt christiane loquar) ad deū ipsuz oīm rerū conditorē: quē trinū & vnū
credim^o: cōfugerē. Quinetiā tāta est nūc mētis mee trepidatio: tāta animi

caligo: tāta cōfusio ex claritatis tue aspectu meis viscerib⁹ exorta: vt: salua
pace nullozū deozū: nullarū dearū memo: existā: sed tantūmodo: numinis
tui incredibilē vigorē pauidus stupidus: trepid⁹: territus: et vix pedib⁹ me
substinēs mecū ipse contēplo: quādoquē formosissimi corporis figurā pre
immēso splēdore (vt desidero) intueri nequeo. Terrēt etiā me animi tui inu
mere virtutes: quarū (vt publica fama est) q̄ magis excellat in te difficile est
iudicare. Et certe licet nō nihil parat⁹: premeditatusq; ad dicendū venerā:
viso tamē tāti sideris fulgore: statī qđ dicēdū pposuerā: e memoria excidit
qđ cū pdideri: me quoq; hoc dedecore pditū esse animaduerto. Arguant
me q̄ntū velint artis preceptores. Arguāt inq; et corripiāt: omnino aliqd in
tāta necessitate numē iuocabo: malo enī in arte errare quā turpiter labi: et
miserrime perire. Te igitur serenissima lux iuoco: te iploro: tuū sanctissimū
numē exposco: iRedde precor oculis meis qđ tuo aspectu surripuisti: iRed
de auditū: redde lingue loquēdi facultatē. iRedde mēti pristinū itelligēdi vi
gorē: quē ob tuā repētīnā claritatē dudū amiserā: Lotus ex arbitrio tuo pē
deo. Si pmiseris: potero fortiter psistere. Si abnueris ab incepto ignomi
niose cadā. Sed iā paulatī sētio clemētissima dñā refici mihi vires iā perdi
tas: et aliquātulā dicēdi facultatē ex tua benignitate pmissioneq; recupe
rare. Quapropter: ij quozū causa: et nomine hūc locū conscēdi: et ego quo
q; in maximū: celesteq; munus suscipim⁹. Bratulatur itaq; celsitudini tue
tota hec ciuitas mirifice: atq; manū obediētissime deosculatur: et te pncipē
suā reuerentissime excipit et conoscit: et cū ea ciuitates oēs horūq; regnozū
oppida tota mente idē faciūt. Que vt expectatissima: desideratissimaq; oī
b⁹ fueras: ita acceptissima carissimaq; āte omnia existis. iNecvillo tēpore lu
sitana gēs iprimis ātiquissima: nobilissimaq; vrb̄s hec tātū gaudij quātū
presēti die animo cōcepit: quē diē illo: in quo a maurozū manu liberata fuit
letiozē: feliciorēq; esse ore: verbo: opere: vbiq; demonstrat. iNeq; id īmerito
Quid enī maius: quid nobilius: quid magnificentius altius: preciosius: et
deniq; sancti⁹: tuo optatissimo aduētū ī toto regno cōtigere poterat. Certe
nihil. iNā si p te meritis: virtutib⁹ q; tuis maxima es: quāto magis faciēda
magis honorāda: amāda: ⁊ cūctis reb⁹ preferēda es: cū potētissimozū re
gū castelle sis filia? Quozū ferdinādū patrē siue in religione cū iustiniano
diuini cult⁹ amātissimo: siue imperij latitudine omniq; virtutū genere cū oc
tauiō victoriosissimo: trāq̄llissimoq; imperatore cōpares (quāq; maxim⁹
vterq; fuerit) lōge tamē maiorē: supiorēq; illis cōperies. iDelisabet vero ma
trē in ijs q̄ bello: paceq; p multos ānos vltra femineū sexū gessit: non tātū
dicā magnarū dñarnm: reginarūq; supasse virtutes: sed oīum dearū excels
sisse gloriā ausim affirmare. De quib⁹ cōmodio: dicendi: scribēdiq; locus

erigitur. Nunc ad alia ad rem etiam tuam attinentia festinemus. Accedit
ad decorem exornationeq; et maiestatis tue amplitudinē: Alphonsus: prin-
ceps gloriosissimus. Sponsus quidē tuus decentissim⁹: iohannis inuictissi-
mi portugalie regis et lianore regine filius. qui vt est vnicus fili⁹: ita in toto
terrarū ambitu vnicus est princeps. Siue in eo elegantia corporis: vires:
habilemq; ad omnes honestas exercitationes dispositionē cōsideres: vere
cōstanterq; dices: in hunc vnū formādū: omnē sui vim naturam effudisse.
Statura procera: vultu virili: oculis vegetis: capillo flauo: colore candido
rubore decentissime admixto. Deniq; tam bona corporis cōpositio est: vt
phoebum alterū: nisi parentes nosceremus: esse illū proculdubio arbitra-
remur. In morib⁹ autem: ingenio: facilitate: modestia: pietate: liberalita-
te: et ceteris animi dotibus: nullus vnquā non modo nostris: sed ne priscis
quidem temporibus visus: auditus ve aut lectus: in quorumuis autorum
libris: virozū prudentiū iudicio extitit. Grauitas vero in illo tanta est: vt q̄-
cunq; dicit: quecūq; agit: nō velut a quindecim annozū adolescentulo: sed
velut a catone sene proficiscuntur. Neq; hanc virtutū magnitudinem ali-
quis admirari debet: cum iohannes potentissimus rex illius pater: non hu-
manitatis: sed diuinitatis vim a natura sit consecutus. qui adeo in omni re-
rum prudentia prouidus: in omni rerū cognitione expertus: in omni bona-
rum artiu; disciplinarūq; vsu peritus est: vt ob tantam exuperantiā dei nu-
tu e celo in terras elapsus ab omnib⁹ existimetur: vt omnes corrigat: om-
nes doceat: omnes emendet. Artes liberales dicuntur septē: hic sapientissi-
mus rex nō soluz omnes septem scire: verum etiā nouem: et eas nō didicisse
sed per se inuenisse: secumq; a natura attulisse videtur. Siue quis cum illo
de astrologia verbū faciat: nihil melius nosse videtur: q̄ astrologiā. Seu
cum aliquo religioso de rebus diuinis incidat sermo: nemo in dubitationi-
bus proponendis: solutionibusq; afferendis rege ipso subtilior. Eundē in
philosophia: et in quauis facultate se prestat. Omitto cosmographiā: omit-
to historias omnis: tum romanas: tum grecas: longe promptiores diluci-
dioresq; habet ijs ipsis: qui proprijs sunt dediti facultatib⁹. Nec pudet me
mei ipsius testimoniū afferre. Cū aliquid aut carmine: aut soluta oratione
compono: nullū rerum mearū meliorem emendatorē: castigatōrēq; rege
nostro inuenio. Audīt enim libenter benignissim⁹ rex: et legit libentius lin-
gue latine opera: quotiens opportuno tempore sibi offerūtur. Idem adeo
summarū rerum scrutator est: vt in tam recenti etate ad indiam fere vsq; p
maritimā meridiei plagam suis nauigijs transfretauerit: abditissimaq; lo-
ca nullo romanorū tempore adinuēta: immodicis sumptibus patefecerit

multos quidem praeue secte homines ad catholice fidei cognitionem conuer-
tendo. In rebus autem bellicis: in quibus ab adolescentia viuentē diuo al-
phonso patre se exercuit: praesertim in aethiopicis expeditionibus: quis dur-
ius in subeundo audacior: in conficiendo celerior vnquam extitit: quem seu alexan-
dro magno: seu caio cesari (in quibus maxime claruerunt) opponas: aut
excellentiorem hunc: aut certe nulla ex parte dissidentem inuenies. Nihil quā
tumuis magni honoris: emolumentiq;: quod domi: foris ve geratur: nisi
peractis prius solēniter sacris aggreditur. Illud in eo mirandum: notatu-
q; dignissimū clare: aperteq; nimis perspicimus. Quod cum omnia crea-
ta naturaliter ipsa die senescant magis: noster vero rex prouidentia quadā
dei quotidie iunior: fortior: formosiorq; efficitur. Ut quid de serenissima re-
gina: principis matre dicā? De cuius laudibus satius esset tacere: quam quicquam
breuiter diminuteq; dicere. Hic marcus tuli⁹ latine: hic demosthenes gre-
ce facundie pater: dicendo deficerent. Siue quis eam a benignitate: siue a
mansuetudine: sagacitate: prudentia: omniq; animi cultu velit cōmendare:
potius verba credat sibi de futura: quam sententias. quibus suam illustret ora-
tionem. cuius tanta est ingenij vis: tum interpretando: tum legendo sacre pa-
ginae & latine linguae volumina: mira quadam facilitate: velocitateq; legen-
di: vt nō lectrix aut interpretatrix: sed interpretatorū: lectorūq; operū con-
ditrix esse censeatur. Si tam facilem: tamq; affabilem se omnibus nō preberet
de sibyllis aliquā nō ab re illam iudicaremus. Quāquam de sibyllis: alijsq;
doctissimis: que traduntur: minus credenda sunt: vtpote in libris iam diu
redacta. Hanc tamē dominā quotidie videmus: cernimus & manibus (vt
ita loquar) tangimus. De pulchritudine nihil refero. Cum apelles ipse: &
parrhasius si fato aliquo reuiuiscerent: nec se vidisse: nec se huius forme si-
milem pinxisse faterentur. Et quicquid modo de patre socero: de matre so-
cru attigi: nō eos laudandi causa attigi: sed ad amplificationem: ornamentū
q; tuū illustrissima princeps adduxi: que talem: tantumq; patrem: talem:
tantamq; matrem sponso medio adeptas sis. His igitur & tui animi bonis
nec non tantis parentibus decorata: nō ne es & ijs qui fuerunt ante hac: &
qui hac sunt tempestate: qui ve futuri sunt: merito preferenda? Nihil ad
perfectiōis tue cumulū: nisi hec sanctissima cōiunctio deerat. Que isto pacto
cōfirmata iter celestes te viuētē adhuc cōnumerari facit. O tēp⁹ felicissimū
o tēpus beatissimū: quo te inclyta dñā patres duos: duas matres habere
contigit. Quo tempore statuit & mirabili prouidentia voluit deus. vt quem
admodum regia vtrinq; consanguinitate: & regnorum vicinitate eratis
propinqui: ita arctiori cōsanguinitatis affinitatisq; vinculo essetis colliga-
ti: vt ex sex corporibus vnum corpus. ex sex animis vna cōficeretur anima.

Eodem sanguinis genere: eadem origine deriuata. que sit & nostris & cunctis futuris seculis: tum ipsa per se: tum sobole: propagationeque sua duratura. Qui omnes a deo natura conneri sunt: ut si alterum ab altero in laudando tollas: immodestissime dicas: necesse est. Genus autem tuorum patrum & matrum cum sit idem: & omnium generum maximum ac nobilissimum: magnorum: multorumque regum longa serie continuatum: & in vestre stirpis chronicis latius pertractatum: nihil in presentia esse a me dicendum arbitror. Neque hic ad exornandum: confirmandumque (ut plerumque apte fieri solet) veterum historias: aut aliunde exempla adduco. Si quidem tanta est dicendi de te vbertas: tantus euagandi in omni genere laudum campus: ut non ego huc ab alijs afferre: sed alij hinc singularia exempla optimasque imitationes sumere debeant. Quorsum enim vetusta monumenta euoluam: quorsum historicos requiram: cum apud illos: cui te comparem: non inueniam? Tu moribus vnica es in terris phenix: Tu in litteris polymnia: Tu vrania: Tu euterpe: Tu es diua illa: quam solam poete post hac inuocabunt: de qua ipsimet inuocando scribent: de qua oratores enarrabunt: de qua historici volumina conficient. Sapientia pallas: pulchritudine ac pudicitia dianam excellis. Quo fit: ut tu sola tanto sponso digna: utque ipse solus tanta sponsa dignus superna concessione reperti sitis. multis ad tui coniugium claris principibus contendentibus. Numquid dubitamus (ad te nunc me conuerto sacratissime rex) eam a celsitudine tua vnice amari non debere? Numquid dubitamus eam a celsitudine tua plurimum magnificeri non debere? Immo certo scimus: & quia ipsa meretur: & quia natura mitissimus es: ne momento quidem temporis te illam ab intimis precordijs amoturum. Sed quia non oraturus precipue huc veni: ad finem nostra properet oratio. Nulla profecto gens quamuis immanis: barbaraque admodum foret: a vestrarum laudum commemoratione abstinebit. Laudabunt celsitudines vestras (ut hic incipiam) veneti: illyrici: germani: galli: sardi: baleares: celtiberi: britanni: anglici: catabri: cimbrici: sicambri: daci: scythae: sarmatae: greci: mauri: arabes: egyptij: assirij: teucrici: indici: ethiopes: & si qui sunt antipodes. Demum tota europa: asia: aethiopia: & si qua est alia praeter istas regio: quam lateat: perpetuis laudibus felicitatem istam extollent. Quoque mirabilis est: quodque magis omnes admirantur. Ex quo a corduba urbe pedetentim: ocioseque profecta es: nulle pluuie: nulli himbres in tanto temporis spacio deciderunt: nulli venti (ut in aspera hyeme solent) regnauerunt. Semper tecum magna aeris temperies: magna celi serenitas: nulla inde segetibus: nulla arboribus: nulla colonis incommoditate allata. Cum primum vero ad destinatum locum puenisti: miraculo quodam dei comodissime pluuie super campos abunde

diffuse sunt: vt intelligeret vnusquisq; diuinum donum tecum ⁊ in gremio tuo ad nos portasse. **O** diem faustissimum: o diem candidissimum: o diem omnibus diebus anteponendum. **N**on solum totius hispanie populi: verum etiam extere: remotissimeq; nationes hac tanta solemnitate gaudent. **N**olo singulorum alacritatem commemorare: viroꝝ: mulierum: pueroꝝ: senioꝝ: puellarum: infantium: et ceteroꝝ ratione viuentium. **A**duta animalia: sensu carentia: etiam illa que ante nocua fuerant: innocua nunc facta: de terrarū latebris ac cubilibus suis aduentum tuū sentientia ad tante festiuitatis cōmunionē foras prodeūt. **A**ues per liquidū aerem volitātes dulcius solito garrūt. **E**t quasi si loqui possent leticiā conceptam exprimere conātur. **E**t que raro vel nūq̄ cecinit: in aduētū tuo garrire nō desinit. **P**isces quoq; a fundo maris ad summitatē exeuntes: tantā gloriā percipiētes: vndis trāquillis huc ⁊ illuc salire nō cessant. **O**mnia letantur: omnia iuuenescūt. **A**rbores: saxa: flumina: herbe: prataq; leta omnia amenaq; magis q̄ vnq̄ antea vidēt. **Q**uinetiā terra: ceteraq; elemēta vidētur ridere: mare: aer: ignis: celū cū sole: luna ⁊ stellis: et ea que in celo sunt: congratulāt. **A**ngeli: archāgeli: animeq; beate: quarū infinit⁹ est numer⁹ hac arctissima coniūctione pene gestiūt: pulsant: cātāt: certatimq; choreas ducunt. **E**t cū sol hodierno die a summo mane vsq; ad hanc vespertinā horā nubiū dēsitare aerisq; nimia crassitudine ipedit⁹ exire nō potuisset: cū tamē e monasterio (vt dicunt) spineto: quo ciuitatē hāc intrares: egressa es: subito adhibitis virib⁹ impetū fecit: ⁊ nemine opināte se in publicum exhibuit. simul vt diem serenum faceret: simul vt te in magnifica mula cūctos supereminentem tanto procerum comitatu conspiceret. **E**t diem natura breuissimum in longius produceret: et adhuc aspicit et moram trahit. **D**onec tantorum principum solēnitas perficiatur. **N**unquid nugor⁹: nūquid mētior⁹: nunquid fortasse aduloꝝ? **E**os qui adestis amplissimi patres hec omnia multo melius me dicente presentes videtis. **A**ttēde principum decus quid dico. **D**eus ipse in throno sedens: hec que hic piissime sanctissimeq; geruntur: approbat: laudat: confirmat: ⁊ suo artificio tanq̄ optimus opifex (vt tantam diuinitatem decet.) gloriatur. **Q**uem omnes supplices precemur: vt tales in dies successus: taliaq; ⁊ maiora rerum incrementa ampliet: ⁊ ad augeat.

Finis.

Caialdus philosophantissimo: Emanueli: potētissimo portu
galie regi: ethiopiae maritimae et mauritanie domino. S.

Mannes emanuel. L. L. cubiculari^o prim^o: tēpestate hac macoe
nas: effecit: vt hos q̄ttuor aq̄le nostre libros ederē: ab huiusmodi
cōsilio proorsus alien^o. Inā cū illū: poesie oceanū: quo ad librorū nu
merū imitari statuerē: vt qd̄ ille in duob^o: ipse i vno cōplecterer ope: nec vel
lē nisi limatū: pfectūq̄ (q̄ntū ime foret) emittere: vbi tamē hic tāt^o vir supio
rib^o mēsib^o. L. L. erga fetus n̄ros mentē declarauit: cōtingit mihiq̄ bono
diligētīq̄ seruo iterdū cōtingit: q̄ dū pomariū colit ⁊ custodit: puēt^o nouita
te capt^o: ex pomifera: grauidissimaq̄ arboze q̄ttuor mala (imatura q̄dē ad
huc) colligit: ⁊ let^o: pperusq̄ p̄libāda dño: vt rē sacrā: offert ⁊ donat. Inā
in p̄cipiēdis illis aliq^o egebis interp̄te. Siq̄dē i poetica facultate: oīq̄ bona
rū artū: oīq̄ sciētiarū genere ⁊ es: ⁊ haberis doctissim^o. Ideo vt ex tot: tā
tisq̄ animi dotib^o: q̄b^o ex alto te decorauit de^o: q̄ potissimū viuētēs reges ex
cellas: neq̄q̄ valeā discernere. Vidēris pfecto e celo i terras supno nutu ela
psus: vt malos emēdes: castigesq̄: bonos p̄m̄is afficias. Adēdaces: adula
toresq̄: vt mōstra: exhorreas: veridicos ac p̄bos: benigne vt sctōs: admitt
tas. Omitto potētīā: diuitias ⁊ cetera fortune bona. Celebrāt greci: latiniq̄
autores iasonē: q̄ vna cū minyis dracone: taurisq̄ domitis medea iuuāte e
colchis in patriā aureū vell^o reportarit. Et qd̄ mai^o: p̄ciosiusq̄ aureū vell^o
esse potest: eo auro qd̄ tui maiores (auro tagi post habito) ex aurifodina p
ethiopiā maritimā ad regna hec portugalie sūma prudētia: sūmisq̄ expēsīs
trāsserri iā diu puidērent. Lōplures praue secte hoīes ad catholicā fidē cō
uertēdo. Omitto ebur: pip: ⁊ mallrectā vt dicūt. quā paradisi grana maliz
dicere Triginti vlt saltē duo d̄ viginti nauigia puro auro onusta illic ad nos
singlis ānis trāsseretāt. Celebrāt itē enēā: q̄ bis denis biremib^o e phrygia i
italiā tādē venerit. Et cur nō immortalib^o laudib^o extollāt maiores tuos: q̄
nauib^o q̄ter cētū: ⁊ plurib^o: i aphricā cōtra mauros sepi^o traiecerūt: duob^o
alteris iūmicis: lōgo loci iteruallo: mariq̄ medio: obstātib^o: nullo vnq̄ chri
stianoꝝ p̄ncipe p̄sidiū ferēte. Atq̄ vrbes: q̄s fortissime expugnarūt: tranq̄l
lissime possederūt: ⁊ adhuc celsitudo tua mira cū laude: largisq̄ sumptib^o
possidet: nullo inde cōmodo ad nos allato. Dūtarat in gl̄iosissimi dei serui
tū. Portugaleses quoq̄ tui: suorū patrū emuli: oīb^o neglectis vanitatib^o:
honestati: substētatiōiq̄ vite ante oīa mirifice studēt. Inā nō nocēdo: nemī
iūriā i ferēdo: nō pyraticā: nō latrocinia exercētes Sed: vt apes ex remotis
simo loco: nature bona libere colligētes: cerā ⁊ mel cōficiūt. Inā regnū nimirū
aureū gēs aurea ē. Generosi: eq̄tesq̄ quotidie p̄ fide christiana strenuissime
i aphrica pugnāt. Mercatores tū in regno: tū extravēdēdis emēdisq̄ mer
cib^o iūgilāt. Alij i regno vinētis: oliuetis: oīq̄ agriculture dāt operā. Alij

succarís quorū maxima copia p̄ vniuersā diffunditur europā. Quidā mar-
 moria spidēqz: cui⁹ altissimos cōscēdi mōtes: ad varios vsus excidūt. Adul-
 ti erectos cādidissimi salis cumulos cōstruūt. Adulti frōdiculas sua die cō-
 q̄rētes: legūt: ex quib⁹ cocchina parāt vestimenta. Debet itaqz diuinissime
 rex maiestati ac potius sc̄titati tue tota christianitas vnice: qui orientē occi-
 dētī cōiūristi: q̄ tot: tātaqz bona a tuis iure accepta in dies magis: magisqz
 in tā iuuenili etate auges: ⁊ amplificas: nō solū in tuorū regnorū vtilitatē:
 verū etiā in hispanie: gallie: anglie: germanie: p̄anonie: italie: totiusqz chri-
 stianitatis cōmodū ⁊ ornāmētū. Taceo q̄ sc̄tē: q̄ pie circa iudeos: mauros
 neophitos nup̄ te gesseris. Lētū oratores: totidē vates: si de singulis q̄ ha-
 cten⁹ egisti ⁊ agis in diē: singula cōscriberēt volumina: adhuc tuis meritis
 minime satisfacerēt. Ego vero (quātū mea feret mediocritas) naturalis pa-
 trie: ceterarūqz gētū oblit⁹: q̄ apte video: nō falso experior: tāgoqz: lris co-
 nabor tradere. vt me etiā negātē nō ī sicilia: nec ī italia: s; ī portugalía natū
 nutritū: adultūqz sp̄ fuisse: lectores oēs honestissime credāt. Valeat. L. L.

Cataldus ioanni emanueli primo
 cubiculario consolationem.

Quod si in ea sum conditione: vt aliorū potius indigeā consolatione
 q̄ alios cōsolari possim. Tamē: qz minimos ⁊ fere nullos: pre ani-
 mi tui doloribus: meos esse existimo: deliberaui pauca quedā (ex
 quo ad te nulli dat̄ adit⁹) p̄inata erga te mea obseruātia: scribere. Quidio
 enī te tāto merore cōcussū: tātaqz cordis cōmotiōe cōtūsum: vt nec indu-
 mēta a corpore deposuisse: nec cibū: biduo iā isto: sumpsisse dicaris. Facis
 tu quidē: vt optimū ⁊ fidissimū quenqz p̄ suo dño facere oportet: ⁊ q̄ntum
 quorūdā hominū opinio expostulat: nō autē vt philosophantē: salua reue-
 rentia: decet. iñā quid p̄fuit tibi tot autorū volumina a balbutientib⁹ annis
 summa diligētia euoluisse: quid ciceronē: q̄d aristotelē: quid senecā: q̄d sa-
 lomonē excussisse: Omitto maronē: flaccū: nasonē: ⁊ similes. Quid augusti-
 ni: hieronymiqz cōplura scripta vna cū doctissimo rege tuo ⁊ sibimet: ⁊ ce-
 teris audientib⁹ quotidie pene legisse: declarasseqz: ac docuisse: si hoc tur-
 bulēto tēpore eadē illa ante oculos nō ponas tuos: Taceo quotidianas re-
 citationes (quas vulgo canonicas appellāt) nunq̄ a te p̄termittas: ac si ali-
 quo sacerdotio iure ad illas esses deuinct⁹. Que vel sole oī debeāt te leuare
 mesticia. An tui obliuisceris: An nō es memor te ioannē esse emanuelē: re-
 giū collactaneū: solitū cōsilia: optimaqz remedia labātib⁹ amicissime p̄sta-
 re: An te fugit: virtutē in ifirmitate p̄fici: iñā ne solers nauta q̄nto validio-
 ri iactat̄ p̄cella: tāto fortior: cōstātiorqz aduersus pericula insurgit: iñā
 tim tu q̄ nō tyro nūc p̄mū ad fortune tela venis: sed iā diu callū durissimū in

aduersis cōtraxisti. Fac queso vt quēadmodū in pspis nūq̄ elat⁹ es: imo
in dies humanior: benigniorq; effect⁹: ita in aduersis a virili cōstātia nūc
nō declineris. Illa pegit quē debebat nature cursū: reddidit qđ cōmodatū
accepat. qđ si nūc nō reddidiss;: nō mlto tñ post fuisset redditura: pulcherrī
mū: saluberrimūq; fructū vt pulcherrima: saluberrimaq; arbor relinquēs
ad oīm nimirū cōmoditatē gētū. Flēda esset: si nō ad meliorē vitā migras
set. Si nō in suorū parentū brachijs: si nō in dilectissimis: carissimiq; mariti
sinu expirasset. In nō post multos (sic loqr) partos triūphos: post innume
ras seculariū pomparū delicias hinc erepta est. Satis nempe diu vixit: qui
bene vixit. oīm sapientū sentētia. Dicet aliq; nō illi⁹ tantū: sed nostrorū cō
modorū amissione tristamur. Si res ita se habet: multo leuior ad ferendū
huiusmodi vite pmutatio (vt est) videri debet. Siquidē nulla laudis: nulla
fame: nlla stat⁹ facta est diminutio: sed maxima dictarū rerū ad auctio: ma
xima amplificatio regi ⁊ suis obtigit. Nō erat pater: fact⁹ est excellētissimi
pncipis pater. patrē iā olim pdiderat: ecce illū diuina puidētia recupauit.
Nō patrē iā habebat: ecce alterā hac tāta cōiunctiōe habere meruit. q̄ pfecto
cōiunctio tot: tantisq; vinculis colligata: nullo vnq̄ tpe nec ab amore: nec a
solita pietate dissoluet. Quid dicā: nec ennic⁹ aliq;: nec christian⁹ pnceps
in tā iuuenili etate (quantū ipse legi ⁊ vidi) meritis: virtutibusq; suis nomē
suū p vniuersam terrā tā late in dei semp seruitiū ppagauit. Nec sum adeo
amēs: nec adeo ratiōis expers: vt ignorē tali cōsortio puari: nō esse molestis
simū: ⁊ sine multis lachrymis pteriri posse. Verū si cōsiderarem⁹: q̄ndo hoc
fit: diuine nos reluctari volūtati: ⁊ irritare magis illā q̄ pacare: dolores no
stros tēperarem⁹. Eo magis cū is q̄ bñ morit: lugēdus nō sit: sed q̄ male. p
pter ipsi⁹ aīe interitū: quā sententiā si vn⁹ aut duo: tres ve affirmarent: licet
quantūuis magni foret: nō facile crederē. Sed cū maximā philosophorū:
theologorūq; gentiliū: nedū christianorū turbā: in eundē ire sensuz clare vi
deā: ex icredulo credul⁹ fieri: vel inuit⁹: omnino cōpelloz. qđ si q; cōtra sen
serit: nō homo: sed bos est inutilissim⁹. Plura notarē: nisi scirē p te tū natu
ra: tū sapiētia tua: lōge plura: melioraq; reliquis tali morbo afflictis: q̄ per
me tradi posse. Que mea dicta qualiacūq; fuerint: eo: obsecro: aīo accipe:
quo a me pfecta sunt. Scio nullū esse mētis dolorē: quē tēporis diuturni
tas nō mitiget: ⁊ prolixus extirpet. qđ vulgaris: nō sapiētis est homis. Sa
piēs enī nō temp⁹ expectabit: vt ille: s; magno aīo ibit pturbatiōib⁹ obuiā
⁊ quantū tēpori subtrahet: tantū patiētie: fortitudiniq; inuictus obtrudet:
easq; premet: subiugabit: ⁊ sub pedib⁹ cōteret. Atq; is sapiēs iudicio meo
erit: qui seru⁹ sit rationis humillim⁹: dñs autē appetit⁹ sui asperrim⁹. Etiā
is q̄ neget duriter aures ijs: quorū de⁹ venter est: humanissime ijs cōceden
do: quorū deus: de⁹ est. Quo: min⁹ dolendū est: nā quanquā alteri cōsorti:

deo auctore: associet: nō tamē pater socer: mater ve socrus vlla afficiēt mole-
stia. q̄ppe ipsis met curātib⁹: ipsis cōsulētib⁹: approbātib⁹: quicquid faciū dū
sit: q̄ optime fiet. Nihil supest aliud: nisi supernū rerū cōditorē: quo ad pos-
sum⁹: pia mēte semp p̄cemur: vt ipsuz regē: ⁊ filiū infantulū incolumes: fe-
lices: ⁊ beatos cōseruet. ac nestoreā: noeniāq; vitā n̄rozū dierū partē transf-
ferendo cōcedat. qd̄ vt facili⁹ ipetrem⁹: supplicib⁹ orationibus: sinceris ie-
unijs: voluntarijs elemosynis: illū flectere cōtendamus. Vale.

Cataldus ioanni emanueli primo cubiculario. S.

Hud plautū quondā legi (si memoria nō me fallit) vnā mulierem
fuisse visam peiorē duabus malis. Ego vero expert⁹ vidi vnū ho-
minē peiorē duob⁹ pessimis. peiorē: p̄sentē: duob⁹: p̄teritis. quos
si p̄fundissimā illā tuā memoriā reuocabis: qui snt: facile intelliges. Nunc
aperte cognosco. Nulli viuētī cōtingere stabilē quietē. nisi post obitū posse
si eo modo vixerint: vt quietē mereant. En ego iā nūc ociolum nact⁹: tua
magis quā aliorū opera: letus erā: ⁊ super cūtos mortales cōtentus. Et q̄c-
quid laboris: diurnis: nocturnisq; vigilijs: tū iueniēdo: tū scribēdo: ipēde-
bā: hybleo melle suauī⁹ sentiebā. Verū exactor iste regi⁹ nō vult a suis dege-
nerare. Protrahit me in vanas spes: dat quotidie verba. Qd̄ benignissi-
mus cesar liberalissima donat: hic rugosa fronte denegat. ⁊ minutatim me
esurientē pappat. Imitatur nimirū prudentē medicū. qui egrotanti parce
ministrat fercula. ne: si repleat miser: deteri⁹ egrotet. Obsecro ex tua huma-
nitate ad eū scribas: vt diaria: q̄ iā diu mihi debet tādē soluat. nō enī aliūde
ego ⁊ tres pueri viuim⁹. Qd̄ si facies: supra tuorū i me bñficiorū montē (q̄
oīm amplissimus est) impiger: memorq; nunq̄ amotur⁹ reponā. Vale.

Cataldus petro matelle. S.

Hudicus ille tu⁹: quē tātope laudabas: extollebas: magnificiebas:
ecce iā defecit in salutari suo. Nūc verā esse illi⁹ samij opinionē nō
falso iudico: tenētis: aliorū in alios aias trāsire. Iā spūs illi⁹ fugitiui exacto-
ris: quē tu nosti: in hūc amiculū tuū migravit. licet aspectu differat: ope tñ
⁊ volūtate hic tu⁹: ipse ille est. Pro cruciatīs mltos mihi dedit cruciat⁹. Ex-
torī tandē septē milia: diuersis dieb⁹ soluta. Reliquos vero nūmos letissi-
ma fronte cras se soluturū pollicebat: cras oīno iterabat. Sz cū iā aduenit
p̄mū: scdm: tertiu⁹ ⁊ q̄rtū cras: q̄nto vel sexto se daturū turpissime peieravit
nō nisi vana ⁊ irrita recepi verba. Nescio vbi hoc pacto portugalesis mēti-
ri didicit. quē ipse nūq̄ in portugalia natū esse cēseo. verū tibi habeo q̄s de-
beo gr̄as. es enī boni amici funct⁹ officio. Erā vētur⁹ ppere ob hāc ipsaz
causā ad vos. Sz p̄ris tui cōsilio: cōtinui gressus. Te vehemēter oro: eplaz
huic tue insertā p̄mo cubiculario p̄sentes: respōsūq; repetas: ⁊ ad me trāsmit-
tas. Pater tu⁹ voluisset vt a rege litteras de mihi soluendo ad se ipsuz dire-

ctas impetrasses. Ego autem solū primi cubicularij notulas satis esse pro hoc euacuando vlcere arbitratus sum. Vale.

Cataldus didaco souise ep̄o portuensi. S.

Itto ad amplitudinē tuā p̄sul dignissime sextū aq̄le nostre librū: vt scias: me post tuā hinc p̄fectionē nō solū occidēdis leporib⁹: fugā disqz capreolis vacasse: verū etiā luctib⁹ ac lachrymis tristē operā dedisse. Quā in re quantū barbar⁹ barbat⁹ sudarit: et an laudād⁹: vel vituperād⁹ sit: nemo nisi q̄ rem oēm bñ nouerit: recte iudicabit: q̄ppe cū aluar⁹ ro. ingeniū: herodes memoriā: pilat⁹ inuētionē mihi abstulerit. Adors aut̄ ioānis regis mentē proorsus extirpauerit. Obsecro lectū illum ad me remittas vna cū epitaphijs: vt libentius fratres videndi facultatem faciam. Vale

Emanuel rex portugalie ludouico marie
ffortie duci mediolanensi. S.

Trū nos vehemētī⁹ mouerit: certe discernere vlla ex parte neq̄m⁹. In tristitia qua affecti sum⁹: ob ioānis galeatij interitū: nepotis q̄ dē tui: et amici et cōsanguinei nostri: q̄ supaddito merore tuo: nō nisi maxima in nobis extat. In leticia: quā aīo cōcepim⁹: vbi p̄mū a tali et tāto pplō ducatū vltro tibi oblatū: tū multorū: tū tuarū l̄rarū expositiōe intellexim⁹. Nā et tā bono: tāqz benigno p̄ncipe ante diē imature erepto (vt decuit) tristati sum⁹. Et te maxime oīm populorū cōsensu: applausuqz (vt scribis) electū: declaratū: cōfirmatūqz ducē fuisse: nō min⁹ q̄ dolueram⁹ gauisi sum⁹. Superest vt oblatū ip̄erū ea prudētia: eo moderamie: eo regas cōsilio: quo vnusquisqz oē qd̄ p̄ l̄ras explicas: dei p̄missiōe factū esse existimet. Qd̄ vero vis q̄cqd̄ illud sit: totū nobiscū cōmune esse: libēter acceptam⁹. tpeqz exigēte tā magnis pollicitatiōib⁹ libere vtemur. At nos oībus in reb⁹ cādidiſsimi: patissimiqz animi erga te existere: vere: cōstāterqz tibi psuadeas. Vale

Cataldus illustrissimo georgio regis filio corporis et animi quietē.

Exoro te dñe nō laceres p̄ hāc pagellā: q̄ legas: sed lacera post q̄ illā p̄legeris: recteqz intellexeris. Tāta enī ingenij velocitas et feruor: nulli magis: q̄ tibi ipsi posset obesse: nisi frenū adhibeas: p̄cepta: q̄ totiēs et totiēs clamās. pene plorās dedi: hic nō repeto. Si ea seruaueris: deo in p̄mis: regi: mūdoqz mirifice accept⁹ eris. Nō venio: qz stabulū p̄ hospitio phorresco. Si iubes: veniā. vita: honoreqz cōtēpto. Si nō gaudes me abesse: ibo lōgi⁹. p̄terea illa mulier c̄la: noīe beatrix lupi: q̄ in sitima: deide in mōte maiori crustula et melimella tibi obtulit: me cōuenit. petit his sc̄tis dieb⁹ saltē elemosymā sibi fieri. Qd̄ poterit tua id p̄curet amplitudo. p̄rimū qz p̄ba et honesta vetula: Secūdo qz vxor cuiusdā alūni quondā p̄ris tui. Tertio qz mirū imoduz tue afficit indoli. p̄ostremo (qd̄ oīm optimū est) supnū rerū opificē q̄ tidianis p̄cib⁹ ppitiū magis tibi reddet. vale.

Cataldus illustrissimo georgio regis filio. S.

Athater thuribi⁹ cognomine male donat⁹: oim pm⁹ nūciauit mihi
furtū: nup tibi ab ignotis factū. Qd ego: vt cetera oia ab eo pnū-
ciata: mēdaciū credidi. Lū vero nihil te tāto dāno turbatū fuisse exposuit:
ad credendū vehemēter me induxit. vnde ex mēdaci fact⁹ est apud me veri-
dicus: ob meā inte singularē opinionē Siquidē scio te eo aīo a natura ipsa
pgenitū: et ea sapiētia munitū: q̄ oīs te fortūa armatissimū iuentret Aduer-
sam cōstātissime ferres: Secūda nō supra modū erigereris: quā mētis vir-
tutē adhuc in nullo adolescētulo effulsisse legi. Sequere igit̄ indolē tuā: ad
oia ducē optimā. Et nō min⁹ augustā: q̄ cesarem (vt alias monui) cole ve-
nerare: frequēta. De me si qd fieri iubes: iube. Vale.

Cataldus petro homini. S.

Suales corpore et aīo: gaudeo: agoqz deo: quas possum gratias.
Iā te in q̄rimonia nostra inserui: si nō iuxta tui ipsi⁹ merita: saltez
secundū optimā mei ipsius erga te volūtātē. Aditto epigrāma quod p tri-
bus (quos scis) amicissimis meis edidi. Vale. studeqz valitudini.

Emanuel rex portugalie petro dabuson car-

dinali: ac rhodi summo magistro. S.

Ador et maxima in religionē vestrā nostrorū pietas: inducūt nos
sepe ad scribendū: cōmendandūqz eos. Ip̄. L. nō mediocriter. In-
ter quos generosus iuuenis didacus melus istuc ad vos sua spōte in p̄sen-
tia p̄git: vn⁹ quidē ex aule nostre alūnis. Igit̄ Ip̄. L. admodū oram⁹: vt p
solita aī tui māsuēdie: tū ob sui ipsi⁹ optimā volūtātē: tū ob suorū oīz erga
nos p̄clara obseq̄a ita illū tractes: vt boni cordis p̄mptissimū tyronē: i di ser-
uitiū fortissimū reddas. qd p̄ hac erit ces is ad h⁹ mōi militiā nō leue icitamē-
tū. et nos q̄nti id faciem⁹: opib⁹ poti⁹ q̄ pollititatioib⁹ ip̄a die oīdem⁹. vale

Emanuel rex portugalie petro dabuson car-

dinali: ac rhodi summo magistro S.

Quam arri⁹ gonsalu⁹ henrici ficareti fili⁹ se istuc religiōis causa hoc
tpe cōferat: nō videt̄ nobis ab re: neqz ab hūanitate alienū: tue illū
p̄nitati cōmēdare Lū qz nobil⁹ et p̄bat⁹ adolescēs ē: n̄qz idigena
et alūn⁹. Lū qz sui oēs apd supiores n̄ros mirā itegritatis laudē sp̄ meruerūt
Ip̄ostremo p̄pter magnū aī ei⁹ p̄positū. Quas ob res oram⁹: eo pacto duo-
tū iuuenē p̄ solita stute excipias: vt ex deuoto deuotiorē: ex bono meliores
tua tractatiōe efficias: qd nos nō iter leuia s̄ iter magna collocabim⁹. vale

Emanuel rex portugalie sacrosancto generali

collegio: rhodi legitime vnito. S.

Quod nos arrij gonsalui p̄bitas: hec ad vos scribere. Iā cū ipse et
suis et parentū suorū meritis et nobis: et ijs q̄ ante nos fuerūt: acce-
ptus semp extiterit: nō grauamur valde illū vobis tā singulis: q̄

7
vniuersis cōmēdare. Simul q̄ pro re pia ⁊ deo grata istuc ad vos tendat:
simul q̄ vn⁹ sit ex nostris: nō quidē vulgarib⁹. Quicquid in illū cōferetis:
nō minus gratū nobis: q̄ carū ⁊ memoria dignū existimabim⁹. Valete.

¶ Cataldus ferdinando comiti alcotini. S.

Legi litteras emanuelis regis: dñi nostri: legi dñi georgij: dñi mei
legi tuas: postremo relegi: q̄s aliena manu (vt credo) cōscriptas:
petrus p̄mogenit⁹ tu⁹ ad me misit. quarū epl̄arū singule vel sum-
mū pōtificē a romana vrbe: a cardinaliū cetu vlyx bonā attraxissent: quāto
magis vniuerse. hacten⁹ nō vidi: nec audiui patrē tā de filio erudiēdo solli-
cītū: q̄ te experior. Tāta est enī tua circa illi⁹ eruditionē cura: tanta rursus
ipsius adolefcētuli erga litterarū studia amor: ⁊ in p̄ceptorem obseruātia:
vt he due tantūmodo res tā apud me valere potuerūt in optatissimo ocio
positū ad veniendū istuc ad vos: q̄ (p̄pe est vt dicā) oīa iussa regia vix po-
tuissent: habet fili⁹ tuus viros nō min⁹ prudētes ⁊ honestos q̄ doctos. Et
nūquā fere tuo satisfit desiderio. Vereor ne vbi annū (vt optas) mea vsus
fuerit doctrina: adhuc tibi scientiarū cupidissimo minime satisfactū cogno-
scā: sic me quoq; in stultorū: i peritorūq; numero nō īmerito colloces. Sed
te nō longiori detinebo oratione. Ab ip̄mū ab isto regio exactor: e solut⁹ fue-
ro: vobiscū ero. qđ quāto citi⁹ fieri possit: fieri q̄ diligētissime curabo. Vale

¶ Cataldus petro menelio. S.

Herūt mihi iocūdissime l̄re tue: sed mlto fuisset iocūdiores: si illas
legere: legēdoq; earū sensuz cape valuissē. Jādiu desierā esse alijs
discipul⁹: nūc aut vel inuitū oportuit me esse illozū discipulū: quos mihi nec
magistros: nec interp̄tes futuros aliq̄ndo arbitrat⁹ suz. Nō latinis: nō vul-
garib⁹: nō grecis: sed arabicis oblitis notis omisi q̄s nihilo min⁹: q̄lescūq;
sint: seruauit: mecūq; in sinu gesto. vt cū apud te fuero: dum ego meas tibi
declarauero: tu mihi tuas veluti doctor declarabis. Nec solū litterulas: ve-
rū etiam lepores interdū venabimur. Vale.

¶ Cataldus illustrissimo georgio regis filio. S.

Alius argētū est auro: virtutib⁹ aurū. ait venusin⁹ tu⁹. Ego vero
aio Virt⁹ tua sapiētie admixta: est oī argēto: oī auro: oī gēma p̄cio-
sior. Nec me mea vnq̄ de ingenij tui p̄funditate fefellit opinio. Que quidē
virt⁹ tua: tanta est in hac adolefcētia: vt ego quondā p̄ceptor: nūc discipul⁹
tu⁹: nec nō sapiētissim⁹ quisq; facile inde optimas imitatiōes cape possim⁹
Laceo q̄ munificētia: q̄ benignitate erga oēs te geras. Illud cōsiliū de bar-
ba: capilloq; ponēdo: in admirationē me maxie adducit: qđ petrus gouea
Ampl. L. domestic⁹ tuo noīe mihi nūciauit: qđ nūq; a te ipso p̄fectū esse ex-
istimassem: nisi admirandā prudētiā tuā clarissime totiēs expert⁹. Tu me
ad deponendū merorē solaris: cū ipse ante alios solandus sis. Siquidem

ego dñm tantū modo amisi. Tu dñm & patrē amisisti. Qd ego pdidi: multi
que ac ego pdiderūt. qd tu pdidisti: pter te pdidit nemo. Cū ergo suauissi
mas cōsolatōes mihi subtristi adhibeas: qbus laudib⁹: qbus pconijs extol
le dus fores: nequirē inuenire. Utinā de vite mee dieb⁹ in tuos trāfferi na
tura ipsa pmitteret: libētissime ingentē dierū meorū partē transferrē. Si di
cerē totos donarē: forte imo certe nō mentirer. Adisti sericū: pānosqz neq
q infimos. qbus homo vltra qdracesimū & secundū cōstitut⁹ annū p tēpo
rā cōditiōe iuuenescerē. Nec squalor hic pilorū: capillorūqz sordid⁹: biēnio
cōtract⁹: vllā mihi affert molestiā: sed alacritatē: solatiūqz intimū excitat
& p̄bet. Nonā itaqz lugubrē habitū: tua poti⁹ exhortatiōe: q̄ mea volūate
quē ad sepulchrū vsqz mecū ferre p̄tinacissime statuerā: totā mesticiā i gau
diū vertā: vt tuis iussis honestimis pareā. Tuqz inter hec anie: corporisqz
valitudini in p̄mis stude. Et benignissimū: sc̄tissimūqz cesarē cōtēptis cete
ris sequere: venerare: cole: obserua. Illūqz in patris locū cēssisse vere: cōstā
terqz (vt psuades): tibi psuade. Nec sinas istā optimā naturā tuā ab assenta
torib⁹: pseudo amicis diuertī: quorū blādissimis verbis bonorū p̄ncipū in
genia haud difficile corrūpunt: & in p̄niciē penit⁹ plerūqz detrudunt. Sed
te ip̄sum cōsule: vt tibi ipsi cōsulas. Tu met tibi sis & cōsul⁹ & cōsulor: preci
puus. qd tu nō discernes: pauci quātūvis sapiētes discernēt. Poteris tamē
illi aures tuto p̄bere: q̄ vitiorū: mēdatiorūqz acerrim⁹ sit inimic⁹. Virtutū
aut ac veritatis rectissim⁹ isurgat amicus. Talis nempe vir celū & terrā suis
meritis sibi parabit. Et si quisqz hac nostra tēpestate tāta diuinitate replet⁹
cōperiet: is p̄culdubio erit ioānes emanuel: vir emanueli regi a puero caris
sim⁹: nō min⁹ music⁹: philosoph⁹ qz q̄ generosus: tui amatissim⁹: tuarūqz
laudū maxim⁹ buccinator. Atqz ego mallē hāc vitā (q̄ntulaciūqz de⁹ dabit)
quietā agere: licet breuissimā: q̄ turbulētā: lōgissimā. Illud p̄terea nō tace
bo: quotiēs diuinas & tutes tuas: quib⁹ te de sublimi clemētissim⁹ pater ex
orauit: mecū ip̄se cōsidero: i lachrymas cogor erūpe: & vt puer flagellis ce
sus flere: nā si hieronymo monetario alemāno: docto grauiqz philosopho
er oculis piētissime lachryme multis p̄sentib⁹ cadebāt: q̄ te nūq̄ antea vide
rat: solū tūc p̄mū p̄specta peritiā ac excellētī indole: gaudio & leticie lachry
mas imiscuit. An mirabit̄ q̄sqz: si catald⁹ de te singularia audiēs preconia:
gaudeat: exultet: atqz vltra omnē virilitatē fleat: & gestiat: q̄ te a balbutiēti
bus annis ad hāc fere vsqz etatē nūc collo: nūc humeris: brachijsqz gestādo
p̄ innumera picula assidu⁹ comes: educauit: cataldū dico: quē frequentī⁹ pa
trem: q̄ magistrum reuerentissime vbiqz appellabas. Nō erit profecto sa
ne mētis: qui meam hanc mulierositatē improbet. Quippe si: quando do
mum redeo: fidelis vxor occurreret: aut filij: fratresqz circumirent: aut

8
saltē improba cōcubina (nolo dicere scortū turpissimū) se corā exhiberet (vt q̄
busdā cōtigit) forte nō tātope de te rebusq; tuis sollicitarer. Tandē: quoscū
q; p te olim suscepi: labores: iocūdiſsimos sentio: felicissimos reputo: cādi
dissimos experior. O curas: o molestias: o erūnas: quotidie p te mihi susce
ptas: oī melle dulciores. Jaceo sepissime sub tecto p integrā noctē irrequie
tus: sperās me quierturū: nec nisi de te ⁊ sup te anxius cogito: te intueor: te
cōtēplo: tecū mutuis colloquijs fruor. Sed iā sit finis. neq; enī pre lachry
mis manātib⁹ queo plura scribere. Oreten⁹ deo autore diffus⁹ colloq̄mur
Interī cōmēda te illi sine q⁹ nihil vnq̄ boni affecuturos nos spem⁹. Vale.

¶ Cataldus petro gouee. S.

Non tantū laudavi nup dñi mei cōsiliū: qđ de habitu lugubrī ponē
do: eius nomie mihi nūciaras: q̄ntū nūc arguo: vitupoq; tui ipsi⁹
(si tue sunt) litterulas. quib⁹ visis iubes nullo spiramie accepto: me
eburam ire: veluti de salute: de vita dñi mei ageret. Debuisses tēperati⁹ ⁊
modesti⁹ scribere petre gouea: si tu is es: q̄ huiusmodi lras cōposuisti: non
enī credendū est: nec vero simile: dominū meū eas excogitasse: nec fieri p̄ce
pisse. Siquidē more suo subscripsisset. vel saltē ad quedā in seruitiū suū per
agēda: nō p adducēdo leporario me tā p̄cipitē ire mādasset: quāq; ⁊ lepor
rariū ⁊ quascūq; sarcinas: etiā vilissimas (vt illi placerē) ad extremas orbis
plagas ferre humeris nō dedignarer. Unde vrbanis poti⁹ venationib⁹: la
bellis: papillisq; tangēdis: q̄ leporarijs aptū te iudico. Nō es cōtent⁹ vna
oīm excellētissima: ex multis: q̄ quotidie ad te vndiq; afferūt: sed huic meo
barbatio iuidisti: q̄ quasi lras tuas intelligēs: gemit: dolet: ⁊ in te: quātū po
test: latrat. Dur⁹ est: futura p̄sagiēs: a summo ocio: a summa quiete ad ma
ximas angustias trāsire. Ad eū quiescit: mecū comedit: mecū dormit. Ne
scio quo pacto me reliquere poterit: aut ego remanēs: vt impi⁹: illū aliquo
trāsmittere. Igit̄ vtrūq; citi⁹ q̄ a me fieri poterit: istic tecū videbis. Vale.

¶ Cataldus illustrissimo georgio: regis filio. S.

Ecce: relictis retib⁹: relictis piscibus: te solū sequor: te colo: te ado
ro. petrus enī gouea Impl. L. domesticus in huiuscemodi verba
ad me lras misit. Doctor dñs georgi⁹ p̄cepit mihi: vt ad te scribe
rem. Cū primū has videris: illico eburā te cōferas: ⁊ leporariū tecū addu
cas: aut p aliquē tuto ad nos trāsmittas: ⁊ quedā alia. lectis primis verbis
obstupui: obstupēdoq; simul dolui: nesciēs quidnā esset cause: cur tantope
nō visis lris tuis: nō sigillo tuo me ire illuc iuberēs. Cū vero legi ⁊ lepora
riū tecū adducas: rem grauē in iocū ⁊ risum verti: quoniā nō tuo iussu: nec
ab illo scriptas: sed surrepticias lras arbitrat⁹ sū. vt mihi barbatiū meū vni
cū mearū curarū solamē hac arte auferret. Nā qđ crederet tā sapiētē dñs q̄lū

quātusq; tu es: solatiolū: qđ sponte libenti^o cataldo tuo: seni iā: donaueras
tā cito nulla cōmissa ingratitudine velle surripe: homini p̄sertim^z in regijs
z in tuis reb^o nō parū occupato: Que ad regē z toti^o regni statū attinēt: no-
uisti aquilā. Que ad te ipsum spectāt: cōmētarij sunt in horatij epl̄as. quos
superiorib^o mensib^o a me totiēs efflagitaueras. quib^o nūc inuigilo: solū vt
tue morē gerā voluntati. non enim ignoras quantum hoc scribendi genus
semp̄ exhorueri. p̄reterea in pace arma: in bello cōuiuio et ludos exposce-
re: ita nefas: indecorūq; est: vt hoc tempore publicas venatiōes: nō mero-
res (saltē simulatos) exercere. Quare nullo pacto petrū goueā illarū lr̄arū
fuisse autorem mihi psuadeo. tum quia tua sapientia non id cōmississes: tū
quia sua hūanitate nō omni ex parte fuisset ille executus. Si quidē iam diu
me nō segnē venenatorē nouit. Et nullū post lr̄arū labores: p̄ter hoc mihi
supest solatiū. Ut cūq; sit: malui eger: egrotus: claud^o: falsis litteris vocat^o
istuc venire: q̄ veris iussus permanere: sancterene cōquiescere. Vale.

¶ Cataldus ioanni emanueli: p̄mo regis cubiculario. S.

Q homo pius bonū opus in me operat^o es. Ille autē ipius: balb^o:
pharise^o. qđ dei miseratiōe ad veritatis iter cōuertatur: cōtra fecit.
Credebā te solū in hac hispania musarū: apollinisq; cōmertio de-
lectari: sed iuenio hūc alterū lōge magis poetica: politioribusq; artib^o con-
gaudere. Iste iste regius est exactor: qđ iā se tui imitatorē p̄stat. Immo opti-
me tue in lr̄atos volūtati iuidet. Ann^o est mihi: mēsis hoc dimidiū: quo me
hic secū iuitū detinet. nō soluit mihi: vt me nō dissoluat. Audīt enī libenter
ouidiū de tristib^o: ac multo libētius plautū. nō audeo dicere parū mihi re-
gia iussa p̄fuisse. nōllē certe tā magnus esse philosoph^o: nec tantā experiri
philosophiā. Satis enī sup̄q; annis sup̄iorib^o (vt scis) illā exptus sum. Fa-
cile vbiuis: p̄ter in hac lusitana curia: omnē inopiā eq̄ssimo aīo ferre posses
Veni tandē in horrida hyeme p̄ aspr̄ima itinera (qđ licet breuissima: toto ta-
mē mari lōgiora: durioraq; mihi visa sunt) z adhuc ingētib^o p̄cellis pene
nafrag^o iactor. Expecto finē. Si oīa recupare nō potero: aliq̄ saltē tabel-
la app̄hensa me ad portū tuuz nataturū spero. Laudeſ emanuel: qđ cūta p̄-
spicit: z corrigit. Verū corripe peccantē: vnū est ex septē misericordie opib^o
hoc qđ sit: alij viderint. nōs modo q̄rimonias omittam^o. nōc eueniūt vt
homo in nulla (iuxta sacre pagine dictū) resideā quiete. Oreten^o cū rediero
de hoc z reliquis plura. Vale.

¶ Cataldus comiti alcotini. S.

Quod nollē ad te scribere illustris comes: ecce iuitus coact^o scribo:
qđ autē vellē: cuperēq; scribere: dolēs scribere nō possū. Iā istuc
ad vos reuerti nequeo. Iste sapiēs vir me iuitū p̄ erudiēdo filio

detinet: quere igitur alterum pro primogenito tuo preceptorum. Si scripsisses ad eum
(ut pollicitus fueras) forsitan a te rogatus: lenitusque humanius erga me quam a
rege iussus se gessisset. Antea pseudo philosophus eras: nunc vero multa prope
tiendo aduersa: verum me: consumatumque esse existimo. adeo quod tam magnus esse
philosophus nolle. Ex duabus profecto rebus: quas potissimum philosophi profiteri
solent: sapientia ac paupertate: sapientiam ego neglecta altera exoptare. que ad
modum ad iohannem emanuelem primum regis cubicularium in hac ipsam sententiam
litteras destino. Qua propter si vis me hic ad vos ire: effice sacundissima epistola
tua ut me hic tandem carcerari e carcere dissoluat. Et citius omnium me deside-
rantium opinione istuc vobiscum contemptis omnibus adero. Vale.

¶ Cataldus comitisse alcotini. S.

S primogenitus tuus bene valet: tu quoque et vir et mater tua vna
cum tota familia (credo) multo melius valetis. quod utinam deus faciat. Ve-
re sine villo mendacio de illo hoc ausim affirmare. Inter natos mu-
lierum non surrexit maior petro. Magnus futurus est propheta: non dicam plus quam pro-
pheta: si a mendacibus: adulatoribus: nepotinis hominibus: tam purum: tam simplex:
tam candidum ingenium: ad omnes virtutes capessendas aptissimum non corrumpatur.
Age ergo gratias eterno deo: diurnis: nocturnisque temporibus pro illo deuotissi-
mas orationes effunde. Non memini me in tanta adolescentium multitudine quos
viderim: vniuersum fere peragat: simile vidisse. Alii alia perditum sunt virtute:
hic vero omni ex parte cumulat se omnium que viuunt: que ve ante hac vixerunt: ma-
ximam: excellentissimumque fore clarissimis argumentis ostendit. Non scribo ad eum:
volo enim has quelescumque sint non minus ad illum: quam ad te dirigi. Si leges quas ad
comitem mitto litteras: cognosces qua ex causa hic tam diu iuitus detineor. Igitur
si tanto opere ipsa: ut verbo videmini: adesse me vobiscum desideratis: curate di-
ligenter reditum meum. quod in vestra non in mea est potestate. Vale.

¶ Cataldus comiti alcotini. S.

Nunc eadem hora: qua litteras tuas mihi reddiderunt: coactus sum a fra-
tre tuo has scribere: non enim eras scripturus: sed prope ad vos venturus:
si placuisset ista regio exactori. qui pro annu me inuitum secum detinuit:
et adhuc detinet: multos latine lingue autores a me audiendo. Non nolle inermis
venire ad prelia: presertim cum terribilem nutria leonem: nec modicis impensis vix bo-
ne saturari potest. Ego autem: qui veto solum: fumoque aliorum: fame non horresco.
Altere littere mee diffusis et te et comitissam et cubicularium primum de omnibus mo-
nebut: que propter temporis seuitiam nondum a cubicularij alumno ad vos afferi po-
tuerunt. Illic causam tam longe more vel iustam vel iniustam cognosces. Parcat
mihi amplitudo tua: non ad me debuisti scribere: sed ad istum carnificem. ut me
a se tandem dimitteret. Non scribo plura. Reliqua pro fratris tui nuntium quo pacto

se habuerint: intelliges. Emanuel oia emēdāda sūma sapiētia emēdat. Castigāda admirabili clemētia castigat: si hunc corripere: vnū cōsumaret ex septem misericordie operibus. Vale.

¶ Cataldus petro menesio. S.

Nec pater tu^o: tui amātissim^o: nec mater tua: tui amātissimo patre amātor: binis lris meis adhuc respōderūt. Taceo quas ad te dedi. Quib^o qd cause nō rescribēdi extiterit: ignoro. Vel qd lre ad eos tabellarij negligentia allate nō sint. vel qd dū rem meā pagere curarēt: scribere distulerūt: qd pfecto est: vt ab isto carcerario me tandē eriperēt: qd in varias figuras: veluti prothe^o foret: quotidie vertit. Adodo enī pecunia se carere iureiurādo affirmat: modo habere quidē cōcedit: sed debitā iā excellēti domie priusq̄ mihi soluere teneri. Nūc de fluuiozū cremēto: iundatiōe qz qb^o hic exire phibet: supra modū cōq̄rit. Nescio qd potissimū credā. Quo modo se res habeat: magis ego illi qd nō sit soluēdo: credā: q̄ vos mihi solutū hacten^o nō fuisse: credatis. Et (vt verū fatear) maiori hic afficioz molestia sine solatiolis hoc est libellis meis: q̄ si captiu^o a mauritanis detinerer. Siquidē oia: q̄ mea bona mihi sunt: omnē auferētia mesticiam: istic apud tonsorē: cui domū cōmisi: subiti: iprouisiqz redit^o spe: reliqui. Qua in re patru^o tu^o didacus testis mihi verissim^o esse poterit. Qd si quisq̄ est: qui aliter de me credat: falsus est: et ab oī ratiōe: ab oī veritate penit^o alien^o. Nā quantū ipse videre mihi video: Id aliquozū magnatū portugalēsiū ingeniū est. momenta nō seruientiū sagacissime pspicere: et famulos sepe aspere vt segnes: malosqz arguere: ac dānare interdū cruditer. Nō autē illozū cōsiderare necessitates: et casus: q̄ euenire possūt: repētinos: succurrereqz: et (vt par est) calamitatib^o puidere. Sed furibūdi: erecta ceruice: flantib^o narib^o ignis oculis: ampliorib^o passib^o obambulātes: clamāt: reclamāt. Crucifigat latro. Biduū est: quo venire debuit: et nō venit. Iā arripuit fugā scelerat^o: vel apd suos delizioso cū amica iacet in lectulo. Lomedat: bibat: q̄escat. In deū nō credere: si debitas aliq̄ndo penas nō solueret. At ille infelix (dū iste tā insolenter secū cruciat) vel fame periit iā: aut frigore: aut vtroqz. Vel dū flumē pedes traicit: submersus euauit. pleraqz huiuscemodi fieri in dies cōspicio: q̄ cōspicere ratiōe ipsa suadēte: nullo pacto vellē. Tu vero quē de^o optima oīm indole exornauit: ab his morib^o (obsecro) abhorreas. Et vt natura te mitē: benignū: equūqz edidit: ita litterule ad tales animi dotēs in dies magis cōfirmēt: vt nō solum hispanie: verū etiā gallie: italieqz maxime sis admirationi futurus. Vale.

¶ Cataldus illustrissimo dionysio. S.

Alma est p̄celebris apud lusitanos te nō solū optimo ingenio: optimisqz morib^o eminere: sed regalib^o quoqz virtutib^o plurimū ex

cellere. Quā quidē ego: quāntū in me est: nihil mētiēdo (cū mendaciū veritati hoc est deo maxime obstat) laugere in dies contendo. Tu fac ad tot nature bona: alique tua industria accedāt litterule. Quod si facies: eris: mea quidē sentētia: bonis omnibus vndiqz cumulatus. Vale.

Cataldus ioanni mendes illustrissimi dionysij gubernatori. S.

Cum tāto affectu suū gaudio: ob tuarū litterarū acceptionē q̄ supiori-
bus mēsi b^o: inopinato quidē: e celo in man^o delapse sunt meas: quā-
ta cōcussus sum mestitia. non habuisse ad te rescribēdi occasionē.
Et licet sancterene regio assensu ad chronicorū cōsumationē degerē: tamē
nemine vndecūqz venientē p̄termittēbā: quē de modo trāsmittēdi ad te lit-
teras diligentissime nō rogitarē. quo nō inuēto tādiu dolui: quādiu qd̄ opta-
bā: iuxta desiderij mei magnitudinē adinueni. Et certe existimaui semp̄ te
ante alios generosos prudentissimū: ac rectissimū in feriēdis aduersarijs sa-
gittariū: nō autē in amicis cōfigēdis. Quod si me solū ex oībus cōfigere vo-
luisti: cōphensorē aliquē adhibere debuisti: q̄ me cōfixū: collapsūqz recu-
peraret: et ad te trāsmitteret. Nulla p̄fecto est patria: tā salubris: tā nobilis
tā oīm bonarū rerū copia affluēs: cui vltimū portgualie rus libētissime
nō antepōnā. Verū vt penes vos essem: tū musas apd̄ me tāto tēpore sopi-
tas: tū lepores excitādi gratia: vel infimo ouili: vbi vna oēs cōquiescerem^o
totā (pace ei^o loquor) lusitaniā postponerē. Utinā aut vos nūq̄ nouissem:
aut saltē dimittere nō fuissē coact^o vtcūqz sit: habetis me: et aīo et corpore pa-
ratissimū: nō min^o q̄ fidelissimū. Quib^o et vtēdi et fruēdi ex sētētia aplissimā
p̄beo ptatē. Interī deū supplex oro: vt quēadmodū intētissima mēte vos cōtē-
plor: ita aspectu ip̄o paucos hīc ad dies itueri āplectiqz iocūdistie valeā. vale

Cataldus ioanni norogne salutē.

Arbores in alto loco posite maiori cōcutiūt ventorū vi: q̄ q̄ in infi-
mo nascūt. Tu: q̄ alto generis: dignitatis: autoritatisqz gradu cō-
stitut^o es: maiorē in te cōspiciendū cōcitas hoīm opinionē: q̄ si hu-
mili loco nat^o esses. Eia age obsecro nosce teipsum: q̄ et vnde: et i qua sis oīm
opinionē: et quē oēs futurū speram^o. Nec pudet (ait impator) errores n̄ros
corrigere. Errasti in nō visitādo egrotū patrē: corrigas visitādo vita p̄fun-
ctū. Ut dices. Nesciui. Debuisti scire: tanq̄ pi^o: studiosus: et amatissim^o pa-
tris fili^o. Tu: q̄ prudentissim^o es: cōsiderare debebas patrē in illā etatē p̄ue-
ctū: morti magis q̄ vite p̄pinquū esse: solitūqz p̄terea hīc egrotare: mittere-
qz ex tot vniū: q̄ illū sequerēt: vt de oīb^o te certiorē faceret: aut pl̄as fratres
tuos rogare: vt ad te de illo q̄ sepissime scriberēt. Verum: quod factuz est:
quin factū sit: fieri nō potest. Emēdari tamē et corrigi potest atqz ita corri-
gi: vt lōge meli^o fuerit: errasse. Nisi didacus frater tu^o: oīm tibi benignissi-

mus: se ad te missurū: vt venires: affirmasset: misissem ego quēcūq; potuissem. Et q̄ nullis opib⁹ aut aliquo rerū apparatu adiuuare tātū dñm valuissem: saltē paupculo cōsilio (vt forte aliquādo feci) pfuissem. Quid cessas? Speras tu aliquo tēpore patrē visuruz? aut meritū: cōuenientēq; honorē alias exhibiturū? Semel in vita tātūmodo hoc accidit. Quē totū regnū uiuentē magnificat: migrantē honorauit: piētissime fleuit: magni: parui: infirmi: mediocres. Rex ipse ante oēs publice: p̄uatim plorauerūt: ab vno filio destituet? q̄ ceterorū sapiētissim⁹ semp reputat⁹ est? Absit a nobis hoc tale nefas. Qd̄ extranei vltro fecerit: tu fili⁹ ratiōe suadēte facei negligas. Scio si plures magni dñi extitissent in regno: idē libētissime piētissimeq; fecissent fuit enī marchio ⁊ i vita ⁊ post vitā oī reuerētia dignissim⁹. Adeli⁹ ē tarde q̄ nūq̄ aliqd̄ bene aggredi. Que res remediū est. Alit mltō meli⁹: optimūq; est: oī neglecta mora bene agere incipe. Qui vero nec tarde: nec statim deliberat: is perditorū pditissim⁹ iudicari debet. Nūc est tēpus: nūc ratio exposcit: vt ad uoles ad illi⁹ honoratissimū: celebratissimūq; patris sepulchru. ibiq; suas exequias instituas. ⁊ (vt decet) merēdo: lachrymādo pficias. Deinde ad fratres huc te cōferas: mox regē visitatur⁹: postremo ad altiora te paratur⁹. Qd̄ q̄cquid sit: oreten⁹ diffusius colloq̄mur. Et cū multa antiquorū exēpla de colēdis seruādīs q; parētib⁹ habeas: illud vnū tantū ante oculos pone. Eneas troian⁹ barbar⁹: a fide catholica remotissim⁹ anchisam patrē ab ignib⁹ iliacis humeris a grauissimis autozib⁹ tradit eripuisse. Deinde multis terre: marisq; supatis piculis incolumē in siciliā tandē durisse: atq; illic defunctū sepelisse: honoresq; ⁊ ppetuas exequias nō sine solēnib⁹ altaribus ac sacerdotib⁹ in futurū duraturis instituisse. Quid putabūt homines aut te minime fuisse i parentē charitatis: aut terrenarū rerū nimio amori illū postposuisse: q̄ oīa ab optima natura tua lōge abesse existimo. hoc vellēt inuidi: hoc detractores: magnoq; emerēt p̄cio. Alit cōtra. Almici dolerēt: tristarent: ⁊ penitus insanirēt. Tandē quicūq; hāc sententiā refellere auderet nō amicus: sed inimic⁹: nō homo: sed aīa irrationale putādū est. Dulchriū est semp id agere: qd̄ egisse nūquā peniteat. Id autē si egeris: nūq̄ te penitebit. Eo magis venire debes: q̄ pater cupidissim⁹: tuiq; ardētissimus: triduo ante q̄ hinc migraret: lras ad te miserit: vt ad se visendū pperaret: Te q; ad extremū vsq; spiritū nomiauerit: anxieq; videre desiderauerit: solita ubiq; bñdictione nō p̄termisssa. Nec solū dānū: vituperiūq; maximū ē nō venire: sed ampli⁹ iā tardare. Vel summus p̄tifer: si filius fuisset: iure optimo relictis oibus: venisset. Qd̄ si nō veneris: negabo te dñm ⁊ amicū meū ⁊ in hoc ope: qd̄ de illius obitu cōpono: aut te p̄teribo: aut exheredabo. Si veneris: deo in primis: toti q; celesti curie: deinde regi: mūdoq; satisfacias

Quod ego nō aliter futurū spero. De ingenio autē: doctrina: morib⁹: cūctis animi dotib⁹ petri: nepotis tui: comitis dignissimi: nihil scribo: Tu ipse videbis. Unicū ē toti⁹ hispanie speculū: si dicerē christianitatis: forte nō mētirer q̄ vix ad huc pubertatē attingit: et in tāta virtutū pfectiōe cōperiat. Scribere plura: s; q; spero me breuissime tecū collocaturū: nō sum diffusior. Vale.

¶ Cataldus ioanni serenissimo regi suo dño. S.

Quid agam: qd ve cōsiliū capiā: ignoro. parauerā enī me celsitudinis tue iussu ad oratiunculā quandā coram gallozū rege habendam: et ad quedā alia legationi necessaria. nūc vero audio nescio quē mutata sentētia mitti debere. qd si se ita habet: cuperē supra modū fieri certior: quid de reliquis rebus a te mihi cōmissis acturus sim. Qua re cū nequeā hinc exire: supplex obsecro qd seruitij tui p̄cipuū esse duxeris: me quoq; modo moneas. Nec scribo: nō q; pfundissime tue diffidam memorie. vt q̄ semel tū minimis: tū maximis quoq; rebus occupatissim⁹ statueris obliuioni possis tradere: sed q; paululū more magno rerū apparatui plurimū interdū obfuisse: animaduerti. Atq; inde negligētia me aliquādo forte argui: et pueriliter erubescerē: et seniliter pallecerē. aut vtrūq; simul (quo nihil esset deteri⁹) turpissime cōmitterem. Vale.

¶ Cataldus vallasco ferdinando iuriscōsulto. S.

Non tantū fuit mihi molestū abste iniuria affici: q̄ graue ob nihilū velle te tā honestā amiciciā frangere. Omitto minas: quas acres ac ignominiosas tua cōfessione nō negabis. Lerte nunq; mihi persuadere potuissem: tā modestū virū (nullis aut odij aut detractōis indicijs detectis) in me hominē quietū tā turbulēter cōmoueri: q̄ nō solū re aut verbo quēq; nō offendo: sed ne ioco quidē: regio tantūmodo seruitio: regniq; cōmoditatibus p̄ mediocritate mea dies ac noctes intendēs. Et hec q̄ ad te scribo nō mitigādi tui causa scribo: sed poti⁹ demonstrāde innocentie mee gratia. nō enī me genere: animo ve oīm vilissimū aut timidissimū sicilia emisit. Et si forte q̄busdā iacere in p̄sentia videoz: altiori tamē loco me viuere arbitroz. Nec ego p̄ latebras: vt tu mecū egisti: s; recto tramite mentē expromā. Velle scire qua ratiōe: vel qua causa irat⁹ tā cōtumeliosam epistolā scripseris. In qua licet nominatī nō me arguas: latenter tamē moribus q̄busdā ita laceras: vt mallē apertius morderi: q̄ eo pacto tractari. nō erat in rombi litteris (q̄bus quedā correxerā) quicq; quo te notatū iri posses dicere: et adhuc detineo penes me illarū exemplar. q̄ vna cū tuis alicubi examinabūtur. Et earū causa hec fuit. Lū rombus a te lras accepisset: atq; in ijs incudem tuā appellasset: q; certādo litteris in dies doctior: ac prudentior euaderes: cōfecit suas: et vt aliqd adderē: aut detraherē: rogauit. nō potui tā bono amico et discipulo (audit enī a me vna cū multis et leges et oratoriā fa-

cultatē)reluctari. Correxī paucula: vt ⁊ tibi ⁊ mihi voluptatē afferē. Nec
 vt scribis: me laudabā: q̄ malleū fortissimuz me appellarē: si recte videris
 epistolā illā: nisi rombo aliter postea mutauerit. Immo te malleum fortissi
 mū appellauī. q̄ndoquidē illū tuā incudē esse dixeras. ⁊ in calce l̄rarū mea
 rū erāt hec. Si rescripseris: multo duriorē me reperies. Quorsum hec ver
 ba: vt te notarē: an poti⁹ vt facete de illo aliq̄d dicerē. Credo: varijs occu
 pationibus detētus nō recte eplam legeris. Nūc ab oī perturbatiōe semo
 t⁹: cuperē relegeres: nō nisi laudes tuas ⁊ magnas ⁊ veras iuenies. Et q̄s
 fuit vnq̄ q̄ tāti faceret te: ⁊ scripta tua quāti ego ⁊ p̄conijs ⁊ cōtentionibus
 feci: presertim superiorib⁹ diebus: cū ip̄ressa ea vidēda mihi offerret. Ea q̄
 laudauī: q̄ laude digna mihi videbant. hec refero: quoniā ita se habēt: nō
 autē vt tibi blādiar: aut aduler. Sum etenī regia gratia cōtentus. neq̄ id
 ingenij mei est. Sed quedā ex ijs: q̄ in me scripsisti: videamus. Dicit iste
 vates nō meminit eorū: q̄ auiam⁹ ⁊ salomō p̄ceperūt: ne q̄s ore suo lauda
 ret. Iste vates p̄ cōtemptū ⁊ sp̄retum iste: cū loco nō cōueniat. hoc ego tibi
 ignosco. q̄d autē me laudauerī appellādo me malleū fortissimū: nō cōcedo.
 q̄ nō me: sed te: q̄d cōueniētius fuit: appellabā. q̄d si mihi nō credis: dictas
 litteras tibi do testes. q̄ in tua sunt (vt existimo) potestate. si quisquā est: q̄
 min⁹ sit laudis cupid⁹: ⁊ min⁹ se laudare: aut quēquā vitupare soleat Ego
 sum ille sceleratus. Et paulo post dicit me significādo. Iste garrus. ⁊ hoc
 quoq̄ remitto tibi: tātoq̄ libēt⁹: quāto maior est iniuria Et paulo vlti⁹
 Sed leget textū p̄ me p̄mia digna feret. O verbū sapiēte ⁊ litterato dignū
 quonā recessit sapiētia: grauitas: ⁊ hūanitas tua: statim prūperis in atro
 citatē: quorsum hec verba tēdūt: nisi q̄ ostēdis perniciē te mihi paraturū:
 q̄ oīa a politico viro lōge absunt. Et p̄ter multa: in fine inquis. Cōpescē la
 bellū. quid hoc sibi vult: Tu q̄ solitus es magna iudicare: hec iudica. ⁊ di
 ces tecū huiusmodi nō peritis: nec viris: nec a peritis nec a viris scribēda
 esse. Laue igit̄ ne alias in eundē errorē recidas. Videreris enī velle inter
 l̄ratos videri eques: inter equites litterat⁹. Si quidē l̄rarū armis: nō leno
 nica ostētatiōe sapientē agere decet. Nec scripsi. pauitiora fortasse q̄ debui
 vt cogitares: vter nostrū sit rephēsioe dignior. An ego: q̄ paucula in laudes
 poti⁹ tuas rombo dictauerī: An tu q̄ hec cōtumeliose: nulla habita dignita
 tū ratiōe in me manu p̄pria direxeris. Et nihilo min⁹ in his oib⁹ tibi igno
 sco: vt cognoscas meā multo esse tua hūanitate maiorē: vtq̄ etiā scias mul
 to vili⁹ esse: facere q̄ accipe iniuriā. Alt me (vt tu ipse statues) oibus in reb⁹
 paratissimum habebis. Vale.

¶ Cataldus ioanni emanueli. S.

Non eo ad te vir: oib⁹ viris anteferēde: eo q̄ rosarū instillatio a d o
 mo me exire p̄hibet: quas superiorib⁹ annis ex illo bono solo ⁊ ma

le culto sine intermissione collegi. Erat enim bonum solum et male cultum: ille: qui omnia sciebat: et nihil sciebat. hoc est omnia sciebat secundum opinionem suam: nihil sciebat secundum veritatem. Adulationis amicus: veritatis inimicus. Qui confusum ingenium nemo unquam novit: quod nec orpheus: nec amphion: nec tu ipse omnium et suavissimum et maximum tua tanta musica ac sapientia mitigasses. Ego autem decennio iam pleno: tot opibus (quae qualia fuerint: posteritatis: non nostratum erit iudicium) nihil profui: cum plurimum profuerim. Si quidem surdus erat: et surdis frustra pulsatus: utpote sonum non percipiet: bene: atque inde musica minime gaudetibus: quod factum est ut nec ipse omnium magister: nec sui ignorantissimi ab omnibus et tute alienissimi sectatores: profundissimas inventiones illas nostras intellexerint: ut intellectas: cognitaeque amassent: amatas magnificissent. Hinc iacui semper ad postremum usque diem. Sed gloriosus et eternus deus laudet. veritas: quae regnatura ab adammo creato fuit: iam regnat. quod totum ab hinc biennio: semel honestioribus verbis coram basilisco: sepiissime coram ceteris manifesta voce clamaui: Adversus illud periculosum esse contra dominicam malorum iusticiam pugnare. quae omnia praesentes diffusius colloquemur. Tu vero sequere te ipsum ducere: et hac praefectura contentus per temporum condicione: vive (ut facis) letus quod munus et si praeter ingentibus meritis tuis minimum sit: ipsi tamen dantis respectu: maximum iudicandum est: et quod sit ad maiora: amplioraque adit et principium. Nec boni viri magnas solummodo divitias desiderant: sed famam: laudem: et honorem. sine quibus nec omnium maximos esse: quisque sapientissimum cuperet. Utinam uniuersus a sapientibus et bonis viris: non ab imperitis et tyrannis regeretur. non dubito: quin deo et mundo: etiam a non regentibus cumulissime satisficeret. Vale.

Cataldus magistro rodoxico philosopho: et regio medico. S.

Et si obtusa in me singulari humanitate ac beniuolentia res meas magnopere cure tibi esse scio: tamen: quod variis distraheris occupationibus: non erubesco me ipsum: mea quoque omnia tibi commendare: non enim ibo: ut praesidium impetrem: ad illitteratum: imprudentem ve quempiam: sed ad te prudentissimum: ac litteratissimum hominem: qui et bonum et malum expertus: omnia rectissime nouisti. Ut tullius. Paupertas ferenda est equo animo: quae si tanta sit: ut ferri non possit. etiam summos philosophos impatientissimos reddit. Hoc tempore haec duo verba mihi conueniunt: dico que mecum dies: ac noctes. Esurio: frigeo. Credo si rex sciret tantam officialium suorum in me asperitatem: egre molesteque esset laturus. vel iam scit: et vult me multis modis per triennium iam probatum: patientia solum probare. quod si ita est: nescio quam prudenter: quam grauer: quam regie se mecum gerat. Sed redeo ad me. Possis mihi dicere: non ne ex interpretatione legum: aliarumque facultatum multa consequeris? Respondeo cum vno iuuenalis ver-

su. Scire volunt oēs: mercedē soluere nemo: et si quāquam est: quā soluit tā tenue
et tā misere soluit: quod minimū et pene nihilū est. Et ego exercēdi poti⁹ inge-
nij mei grā lego: quā lucrādi aīo. donec rex in grauiorib⁹ me occupet. Tu ve-
ro quā optim⁹ oīm medicus es: cura egrotū: imo egrum cataldum. Vale.

Cataldus didaco souse. S.

Hodie interpretāti mihi ciceronis oratiōes: reddite sunt littere tue.
quanquā materno sermone tibi (vt scribis) exciderūt. Doluisse te ca-
lamitatib⁹ meis ex illis intellexi. adeo: vt vix a lachrymis te cōtinere potue-
ris. Adagna quidē est ista amicicie pietas. Debuiisti poti⁹ ob miseriam: ceci-
tatēq; istorū magistratuū plorare. quia vestrates sunt. quā tā sunt ipudētes:
ac rustici: vt vilissime nō dicā crudelissime vltra bienniū pene me tractarūt
Nec possū vllō pacto mihi psuadere: regē scire: me adhuc mercedes nō ha-
buisse. cui⁹ in me volūtatē optimā esse iam diu psperi. propterea vellē magi-
strū rodoricū cōsuleres. An censeretis esse illi de me super his mercedibus
et necessitatib⁹ mentionē esse faciendā. Nec causa miseriarū mearū: mole-
stiam capias: quoniā ego nullā capio. Siquidē hoc est certū et tutū ad phi-
losophiā et verā sapientiā iter. imo (vt verius dicā) ad celū ipsuz leuissima
ascensio. iuxta illud in paupertate et nuditate acq̄sui regnū celorū. Quod vero
me ad te ire hortaris. Amor (credo) in me tuus nimius facit: vt quā scribas:
nō aduertas. vis ne vt lacerat⁹ et pene nud⁹: pedester huc et illuc a vilissimis
homib⁹: etiā ethiopib⁹ repellar et ejiciar⁹. Adalo hic inter auditores meos:
quā cōplures et digni et magni existūt: viuere: quā eo pacto hinc abire. Virtus
enī nūquā cōtremuit: multo min⁹ in cataldo. Et dices mihi quod quereris catal-
de: si tot vndiq; ad te cōfluūt: nunquā te in miseria viuere sinūt. Recte in quō
sed vt alias ad te scripsi: fugiēdi ocij causa poti⁹ facio: ac ostentā diuines no-
stras: quā alicui⁹ vtilitatis gratia. quoniā si fui semp liberalissim⁹ diues: etiā
in paupertate mea natura cogit me magnificū esse. quāuis nō negaueriz me
ab illis aliqd lucellum cōsequi. quod quātulūcūq; est: magnū esse duco: cū id
ipsuz minimū vitā mihi p̄stet. Et vt credas me letū viuere: narrabo facetiā
quandā: imo casuz repētīnū mihi cōtingentē. iohannes noster migraturus
in patriā: morā fecit in monasterio (vt vulgari lusitano dicūt) enrobregas.
quē erat mecū collocutur⁹ de reb⁹ quibusdā regijs: quā ad me attinebāt: equū mi-
sit cū puero. Admirat⁹ ego equi p̄stantiā et alacritatē: cōscēdi: vtpote oblit⁹
eq̄tādi v̄sus. Ab ipmū pueni in planiciē illā in cōspectu monasterij diffusaz
equus sua ipōte cōcitat⁹ ē. Incipio retinere habenas: ipse acrior atq; aspe-
rior detentione fiebat. quid facerē: nesciebā. Eo magis quā pedes cōtractos
vsq; ad sellam tenebā: more mihi insueto et nouo. Tandē post longā: turbu-
lentāq; reluctationē. dimitto habenas: cōmendās me demoni. velocissim⁹
arripit puluerulentū iter. Iohannes deambulans cum suis prope monaste-
riū me aspiciebat: et tū admirabat̄ prudentiā meā: tū casum forte aduer-

suū futurū timebat. Ego mi didace appropinquās flumini prope templū
labenti: conatu quo valeo: cōtraho habenas. videbā me vna cū equo perī-
clitatū ire. ex quo fluentū noua ingēti pluuiā vastatū ex vtraq; rīpa aduer-
ti. nec quicquā profeci. quid tū feci? Umbabus manib; totius corporis vi-
ribus alterā ex habenis in sinistrā retraxi. quo impetu facto substitit equus
z fluuiūz sedatim traieci: salutauiq; ioannē: referēs honestā mortē mihi se
tali equo parasse. multaq; gaudia cōcepimus. pluraq; de te verba fecim;.
z facio quoq; nunc cum ceteris quotidie. Vale.

¶ Cataldus ferdinando coutino epō lamecensi. S.

Nescio quid sinistri de valitudine tua aures nostras nup perpule-
rat. qđ tamē nō omnino falsum a fratre tuo cognoui: expectatissi-
me presul. qđ totū: quātūcunq; est: deus auertat. Verū cuperē sci-
re abste qđ nā maius romē te detinet: patrie charitate: totiusq; regni incre-
dibili vidēdi tui desiderio? Omitto regiā in te voluntatē: fratrū: z tot tanto-
rūq; ppinquorum: mirabilē quandā pietatē. An forte extra patriā degēs
plus patrie: q̄ in patria proderis? Adulta dicerē: si honeste ac saluis reb; li-
ceret. Lū veneris dijs pmittētibus: ostendā longe meli; patrie: bonisq; vi-
ris futurū: te apđ tuos tranq̄lle: beateq; viuere: q̄ istic ppter tate vrbis no-
mē moleste: piculoseq; agere. An ignoras: romā bonorū virozū sepulchrū
esse: q̄ nō nisi in summo rerū cōstitutos arripit: z vbi iā nos quietē credim;
cōsecutos: multo plurib; maioribusq; iuoluimur laborib;. Quare z meo
z tuorū oīm nomine oro te citius desiderio in patriā redeas. vt multa col-
lapsa reficias: pdita recuperes: futuris pspicias: noua iſtituas. Adulta de
te apud hūc regulū: dñm meū georgiū verba facio. Valde virtutib; tuis af-
ficitur. gauderet adesses: vt vna volatiles lepores ebure insequeremur. hec
scripsi: vt taciturnitatē tuā excitare: z vt scires me a podogra: de qua ex be-
neuento ad te scripserā: liberatum. Vale.

¶ Cataldus siculus lucio siculo. S.

Secunde littere tue fecerunt: ne priores mitterē: q̄ huiusmodi erāt.
Scripsisti ad me spōte; z ipse puocat; tacui. Tu laude: ego vero
reprehēsiōne dign;. Tu humanior: diligētior: z mei amātor: ego incultior
segnior ac siluestrior iudicand; suz. Quare ignosce. Spero tamē posthac
me tate erga te inurbanitati lřarū crebritudine satisfaturū. Vale. Cōsiliū
de te meum quod tantopere efflagitas: z si nō verum: fidele tamen z ami-
cum accipe. Sidiuitias cupis: ditissimam venetiarum urbem petito: ibiq;
emozere. Si ad laudem: famā: breuissimumq; fumū (quod poetis peculia-
re est) anhelas: reges tuos sequere: aut saltē eorū curiā. idq; aliquo modo
vocatus: nō tua sponte facias. Si vtrūq; (vt decet philosophū) negligis: i
patriā reuerte. p̄terea puenit nescio quid ad aures meas: de inimicijs

tibi cū antonio nebricensi initis. parce mihi: tibi cōsulto: nō bene cōsultitur: nō solū grāde erratū est: illū nō amicū: vero multo maius inimicū retinere. hominē nunq̄: scripta tantūmodo vidi. Iudico prudentē ⁊ (si quid in me iudicij est) eruditū. Euasisti furiosos cōpatriotas: ⁊ vis extra patriā sol⁹ ⁊ peregrinus sicarios in te parare. qđ p̄ter ingenium tuū esse arbitrabar. nisi forte hispania alterū te ab illo: quē nozā: ex diuturna cōsuetudie reddiderit Si litteras profiteris: litteratorū vestigia sequere: si vero armiger es: dpo ne togam: ⁊ lorica: clypeū: galeāq; indue. gladius cū pugione ad latus ap tatis. adde si vis: dextre lanceā. ⁊ ad cōfligētū castra perge. ibiq; te hectora ⁊ achillem geras. Si vtrūq; sapientiā ⁊ militiā tibi vēdicas: neuter es. Fac queso fac: quos nō habes: quo vis modo cōcilies: si quos a te alienasti recōcilies amicos. Nihil fedius viro togato q̄ inter contentiones: rixas: ⁊ enses versari. hec est quo ad te animi mei sentētia. De me robustissimo bo ue illud habeto. Jugū: qđ mane: nemine cogēte: subiui: ratione astringēte necesse est ad noctē vsq; patientissime pferā: vt paululū: relaxāte dño: con quiescā. ⁊ ne inutilis: eiecto onere: pro corij p̄cio impiissime excoier. Fortu na in dies maiora: amplioraq; serenissima frōte nobis spondet. q̄ q; vitrea est: ⁊ cū maxime splēdet: tū maxime plerūq; frangit: a me nihil penditur. Et quantū arduū: silicosumq; helyconē egroti: egriq; ascenderim⁹. mino res rectius iudicabūt: q̄ nostrates. Vis vt in patriā redeā: quo nā animo illā oīm (cū venia loquor) p̄ncipum phenicē relinquere ausim: ioannē regē qui orientē occidētī in totius christianitatis cōmodū coniūxit: qua item p̄ dita audacia georgiū illius vnīcū filiū deserā: hic viuā: hic moriar: imo (vt totū promā) malo hic emori q̄ alibi magnificentissime viuere. Qđ scribis: philosophos: nō mercatores nos huc venisse: deus scit. forte philosophi ve nimus: vt mercatores redirem⁹. Nō enī debem⁹ nostra tempora cū supe riorū nostrorū tēporib⁹. vbiq; metiri: sed illozū mores ⁊ vitas ad nostra re ferre tēpora. ⁊ in q̄busdā illos imitari: in q̄busdā arguere: ⁊ penit⁹ cōtemne re. quanquā nihil in veterū philosophozū vita a christiana religione alie nū cōperiam⁹. Apud illos vir p̄bus: q̄ se pauperiorē p̄fitebat: ditior ac sa pientior iuxta euangelicā doctrinā p̄dicabat. Nōstra vero tēpestate secus Si oibus nature dotib⁹ cumulatus: nec nō salomonior incedas: si pauper sis: ridiculū: vilissimūq; caput crudeliter eijceris. Redēptor enī noster si p̄ cipiebat vēdi oīa: dariq; paupib⁹: nō erat mirandū: q̄ppe q̄ potens erat la pides in panes: aquā in vinū vertere. Et quicūq; illū sequerēt: nō timebat fame: frigore ve aut calamitate aliqua perire Nūc aut si facultas desit: quo nā pacto illi⁹ p̄cepta adimplebim⁹: ne vnū quidē ex septē misericordie opib⁹ pficiem⁹. Nec p̄ceptū illd oib⁹ eque cōuenit. Nā si habēs filios ⁊ vxorē: oīa que habet: vendat: detq; pauperibus: nescio si legē adimpleat: vel potius

subuertat. huic itaq; hereo sententie. Debere nos honesto: iustoq; labore
 querere diuitias etiã mōtes aureos (si fieri posset) cōstruere. nunq̄ tamen
 rem diuinã: nec q̄ ad rem diuinã spectat: p̄termittēdo p̄ro sua quisq; cōdi
 tione. Quæsitis nō male: sed bene in dei seruitiū vti. Nec tale sit ante quesita
 bona p̄positū: et post q̄sita talis sit diuitiarū vsus. p̄ro deo liberalissimi: q̄n
 etiã p̄digi: p̄ro diabolo auarissimi: et omnino tenacissimi sim⁹. Nō autē cō
 tra. p̄ro deo auarissimi: p̄ diabolo p̄digissimi. Si nos eos nos ipsi in vi
 ta gererem⁹: quanq̄ oīa bona nō vēderem⁹ paupib⁹ distribuēda: redēpto
 ris tamē p̄ceptū: q̄ mūdū seq̄mur: nequa q̄ trāsgrederemur. S; ad siculos
 reuertamur. Quid dicā? In eā nos siculi plerisq; hispanis venim⁹ opinio
 nē: vt dictū hieronymo tributū (qđ adhuc nusq̄ meminī me legisse) sepe ex
 probrent. Oēs insulani mali: siculi autē pessimi. Esto dixerit. Ab illa hiero
 nymi ad hāc vsq; etatem: multa excurrerūt secta: et ob id varias hoīm mu
 tatiōes extitisse. Nō ne idē solū vno anno salutiferas herbas: altero iuitiles
 spinas interdū p̄ducit? Si liceret de patrie laudib⁹ et de singulis in oī virtu
 tū genere p̄stantib⁹ honeste referre: nō vane possem dicere. Ad ille facūdis
 simi oratores ab insule p̄mordijs ad hodiernū vsq; diē siculorū gesta: artes
 sciētias: sc̄titates: p̄ mille annos sine intermissione notātes: nō adhuc absol
 uerēt. Ijs q̄ tā temere: tāq; ipudēter cōtra siculos mētiūt: oculos qđē corpo
 ris dedit excelsus de⁹: q̄bus prauos: malosq; (si qui sunt) siculos videant.
 Ut oculos mētis: q̄bus eminetissimos: et cōsumatos siclos discernāt: proz
 sus (vt indignis) abstulit. Nō aduertūt obtusi: rudes: ceci q; ex agris fruti
 cosis: spinosis: et asperis maximos p̄uent⁹ solere euenire. quotiēs diligenti
 cultura runcant: abradunt: arant: et poliunt. Equos quoq; eos p̄cipue vi
 ribus: cursu: saltuq; excellere videmus: quos ferociores: puerioresq; in do
 mādo antea cognouim⁹. euulsis enī eiectisq; nature vitijs: ipse relucescunt
 virtutes. Et forte si q̄s est: qui mihi ibecilli cordis: ibecilleq; peritiē verissi
 ma dicēti fidē nō habeat (in ijs paucissimis: q̄ de cōpatriotis attigi) nō du
 os tres ve aut q̄ttuor testes incredulo (q̄bus ad sc̄tissimas furcas iuridice
 p̄ducat) sed vniuersos fere vtriusq; lingue autores ad testimonia dicenda
 exhibeo. S; de istis hec hacten⁹. Ad Martin⁹ mendes erit mihi post hac cau
 sa tua carissimus: nec vnq̄ vllis in rebus iuueni deero. Vale.

Cataldus siculus siculo. S.

C sicule quotidie fere ad me scribis: ego siculus raro: vel nunq̄ re
 scribo. Tu laude magna: ego maxima vituperatiōe dign⁹. Qua
 propter seuissim⁹ magister me vehemēter increpuit. quinetiã minis: verbe
 ribus quoq; promissis ab hac imanitate cessare cōpulit. Igitur me tui imi
 tatozē post hac experieris. De ceteris per religiosum virū: ludouicū nostrū
 quauis epistola cumulati⁹: fies certior. Vale.

Cataldus marie frere illustrissime marchie. S.

Saliqua magna portugalie dña: vel regina ipsa lianoza: qua nihil tēporib⁹ nostris sapienti⁹ inuentū est: eo mecū pacto se gessisset quo tu idibus nouēbris mittēdo tres ad me nūcios te gessisti: in admirationē minime potuissem adduci. Et quādo te ipsam cōsidero: quā ex sibyllis vnā: vel ex nouis sorozib⁹ primā reputo: verbula illa emisisse: pene e mea coactus sum exire potestate. Vbi prudētia: vbi supra omnē virilem sexū sapiētia: Amor in filiū (arbitroz) ardētissim⁹ oē tibi ingenij acumē turbauit. Retulit tuo nomine simon valassus comitis filij tui quondā p̄ceptor: te maxima fuisse affectā molestia: q̄ oēs vna voce etiā inclyt⁹ dux regis nepos ad sidera vsq; laudassent lectionē illā: totūq; actuz a filio tuo in studijs corā sacro collegio cōfectū: et q̄ ego nō abierim vt ceteri cōtent⁹: te valde mirari: inde filiū adeo tristatū: vt a multis lachrymis se nequeat temperare. propterea equū esse me istuc ad vos debere cōsolādi causa venire. ne fili⁹ tanto animi dolore cōcepto egrotet. Et q̄ ipse simon nūcius vir magne apud me autoritatis dixerit: adhuc tamen verba ea ab ore tuo manasse minime credideri. Verū die serenissimo nubila aliquādo se soli opposuit: quo lumē ipediret. Times falso ne fili⁹ ob virtutes capessendas egrotet. Quid: si ego ob molestias iustissime sumptas vere egrotē: pereāq;: nihil aut parū tua tuozūq; interesse censes: qz comes nō sum: nec marchionatus successionē sperem: vel qz centū millia nō possideā: Loruis miluisq; vbiprimū linguā pdidero: quoniā pdesse nō potero: laniandū in sterq;liniū crudeliter proijciar. Ex imbecilli cōsilio meo illud poti⁹ mandasses. Catalde oēs in filij mei quas nup adeptus est laudes: cōsentiūt: solū te audio dissentire: peto si qd ab eo erratū est: corripe. Ipse quācūq; statueris: parat⁹ est subire correptionē. Totā iram: molestiā: mesticiā: in trāq;llitatē: gaudiū leticiā vertissem. Et vero p̄dicta p̄ferre nō est minuere delictū: sed acerbare. Appello simplicissimū erratū i tā erudito: sapiēte: cautoq; puero delictū quē nō puerū: sed virū iā maturū multo fuisset cōueniētī⁹ dicere. Errat rudis: doct⁹ dign⁹ est venia. Errat callid⁹: doct⁹ nō est venia: sed rephēsiōe dignissim⁹. Nec mireris solito acrius me iratū fremere. Siquidē oēs bone filij actiones: etiā fere bone suauissimi sunt parētib⁹ cibi: p̄ceptorū autē seuerō nō nisi optima discipulozū facta sapore: plenāq; suauitatē afferūt. Nec volui ad te scribere vt tu q̄ domū: urbem: regnū deniq; totū tua deuotiōe: sanctitateq; substētas: intelligeres irā meā iuste: tuā autē et filij molestiam immerito fuisse susceptam. Vale.

Alphōsus p̄nceps portugalie innocētiō pape octauo. S.

Et si minime veremur beatissime pater: pro tua solita: imensaq; benignitate ipetrari posse ea. q̄ sanctitati tue rex dñs et pater me⁹ sup

15
plicat: tamē nō alienū a nobis visum est idē quoq; suppliciter exposcere: vt
gubernationes: administrationesq; magistratuū sancti iacobi et auisij san-
ctitas tua in nos trāsserat: eo pacto: quo rex dñs et pater me^o possidet. Quā
uis autē matrimonio. minoriq; etate impediamur: benigne tamē nobiscū tua
scititas dispēsare dignet. qđ quidē maximo et immortali muneri ascribemus
hec petim^o: nō qđ in illis vllā difficultatē dubitem^o: si nos siml^o nō scribam^o
sed tātūmodo vt aliquādo S. L. bñficijs (p̄ter meā in illā nō min^o volūta-
riā: qđ debitā pietatē) debere: obligari: deuinciriq; iam incipiam^o. Vale.

¶ Cataldus emanueli duci begiensi. S.

Corgi^o menesius vir nō minori p̄bitate: ingenio: ac doctrina p̄dit^o
p̄ sanguine et generositate clar^o effecit: vt mltā qđ i iōānis r̄gis: liano
re regine: alphōsi quōdā filij: laudes scripserā: p̄dita fere iā recuparent^o iā
q; ea tū tēporū: locorūq; vitio: tū mei ipsius egrotationib^o ipediētib^o non
poeticā rubiginē cōtraxerāt. Solus vir ille sua sponte nō sine maxima dili-
gētia cōquisiuit. quorum pars humorib^o: frigoribusq; cōsumpta (vtpote
humū reposita et neglecta) pars iperitorū mala tractatōe deprauata fuerat
iā nūc autē cū p̄ georgiū: si nō oī: saltē magna ex parte in lucē integra redeāt:
multo magis illi qđ mihi regē ipsum debere existimo. tantaq; operū autori
futura est leticia: q̄nta parētī filio mortuo diuina ope ad vitā renocato. Tā-
dem interlegēdū ex multis paucula hec elegi. qđ ad te l̄rarū amātissimū trāf-
mitterē: nō vt rem magnā. sed solū vt intelligeres me inter innumeras animi
corporisq; veratōes (q̄b^o tpe illo diuellebar) nunq̄ me a tuarū laudū cōpo-
sitiōe cessasse: q̄s spo grādiorū: apliorūq; stilo lōge diffusū executurū. Vale.

¶ Cataldus iōanni norogne. S.

Et si quotidie ad te scriberē: nunq̄ tamē animi mei desiderū exple-
re possem. Sed spero fore aliquādo: vt quēadmodū mēte absens
te itueor: ita p̄sens iocundissima cōsuetudine tua frui possim. Incitat etiaz
me nō nihil: imo maxime ratio cōpellēdi te ad latinitatis exercitationē. iā
si oībus litteris meis (vt cepisti) respōdebis: illud p̄fecto cōsequeris: vt pau-
cis post dieb^o in dicēdo efficiaris ceteris eloquētior. Et tuis et mihi p̄cipue
singularē afferas voluptatē. Quā ob rem nō tātū rogo te: sed cōstringo: vt
post hac singulis litteris meis p̄ singulas epl̄as respōdeas. aut saltē binis q̄-
busq; meis singlas reddas. qđ si nō tui exercēdi causa efficerē volueris: mei
cōsolādi gratia facito. Si de^o seruet mihi animā. nihil mihi gratius aut su-
auius cōtingere (hoc p̄sertim tpe) poterit: qđ te p̄ lepidissimas l̄ras cōtēpla-
ri. Ad didacū soufam nō scribo: sum enī illi subirat^o. Ex quo totiēs ad euz
scripsi: et ipse tacuit semp. Donec ad me totidē nō mittat paginas: quot ha-
buit a me: nunq̄ litteris eū visitabo. At dices mihi tot rebus occupat^o: nul-
lū illi scribēdi superest tēpus. quasi ego nesciā: q̄ sint iste tāte occupationes.

Esto ita foret. **N**ūquid nefas esset: si ex viginti quatuor horis paucillulū rapet:
et ad catalduz: quē tātope amare se iactat: scriberet? Ego autē recte valeo: quā
ut prosperis quondā rebus nunquā ultra modū elat⁹ sum: ita nec aduersis ī
p̄sentiarū opp̄mor. **P**ossem iā vere illud clamare **E**xpectās expectaui dñz
et auertit se mihi: et iduxit me ī lacū miserie: et in lutū fecit. **V**erū ignoro vtra
gratia prius a tā tetro et cenoso carcere me relaxabit. **L**erte interdū mecum
nō solū rideo: s; cachinnor: et cachinnādo omnē ante actā vitā ī clarissimis
italie vrbib⁹ aīo euoluo: et leto et gaudeo in tā bonā et tā felicē cōditionē de
uenisse. **F**ac obsecro: ut oīa mea sint mecum cōsumata: nunquā: sicut corne⁹
scribas: nec rescribas. **V**ale.

Didacus almeide ordinis hierosolymitanorū cōmenda
tarius beatissimo patri: innocentio: pape octauo. **S.**

Si nunquā virū aliquē decuit: ore proprio seipsum cōmēdare: beatif
sime pater: et quāto quōs generosior et p̄stātior est: tāto modestior: tē
peratiorque esse debet: in gestis: virtutibusque suis cōmemorādīs: im
mo icognite poti⁹ dimittēde sunt virtutes: quā ab earū autorib⁹ referāt. **T**a
men vbi lacessit⁹ est: et iūria affect⁹: si quā laudabiliter strenueque gesserit: ipse
met p̄palauerit: non vituperandū illū: nec arguendū: sed laudandū et ma
gnifaciendū arbitramur. **P**ropterea si hoc tpe aliq̄ eorū quō p̄ fide christiana
et p̄ hoc p̄ summis p̄tificib⁹ illi⁹ rectorib⁹ et defensorib⁹ gesserim ad **B. L.**
scripsero: peto supplex veniā. **E**t nō arrogantē me: supbūque beatitudo tua
iudicet: sed coactū: inuitūque et ius meū defendentē credat p̄culdubio ad ea
descēdisse. **Q**uib⁹ auditis spero: cōfidoque **B. L.** nō solū ab alijs mihi cōces
sa: nō derogabit. sed lōge maiora bñficia p̄stabit. **N**ā (ut omittā cetera) cū
sirtus quōdā papa habitū sancti iōānis mihi induisset: sua optima virtute
cōcessit: ut in ecclesijs parochialib⁹ scti petri: ad sexcentorū ducatorū sum
mā: puentū possem cōsequi. **V**erū quinquēnio fere ab hinc **S. L.** suis lris
reuocauit: cōmēdatarios scti iacobi ecclesias ī sctō petro habere posse: nec
quenquā ex sctō iōanne habere voluit. quāuis in p̄fessione hac: null⁹ p̄ter me
foret: tali priuilegio munitus. **E**t certe credim⁹. **S. L.** p̄ religioso et p̄fesso
minime itellerisse. **E**o magis cū a puericia p̄ fide catholica sanguinē ipsuz
sepissime sparserim. in qua re et deū et mundū testes adduco. **E**t ut hinc in
cipiā annorū vix quādecim puer alphonsi quondā regis assessori⁹ in aphri
cā traieci vna cū illo: et in vrbis septēsis agro cōmissio p̄lio: habitaque victoria
cōtra mauros nō nihil egregij p̄ etate illa puerili gerēs: nō sine maximo pe
riculo euasi. **D**einde ad quatuor annos rege nostro in patria cōmorāte: p̄lio
quō aduersus regē p̄hecie p̄ceres portugalie cōmiserūt: interfui. et vires iu
neniles cū mediocri laude exptus suz. **P**ostea vix trāsacto quinquēnio ex
pugnatiōi arcille et tinges (quorū alterū p̄clarū oppidū: altera vrbis in mau

16
ritania celebris) interfui. et pene profui: non infima laude adeptus. Deinde de
cenio exacto cum clarissima insula rhodus: in lycie regione constituta: ab ima
nissimis teucris esset obsessa: quamvis nullo (ut ceteri) a religione haberet red
dit: sponte tamen ac sumptibus meis ut deo: sanctoque patri seruire: nauigiū quoddam
armaui: et centum viginti hominibus: electis quidem quae optime instruxi. In iti
nere a motu nigro pyrata ienuensi ecclesie et multorum nauigantium vastatore cum
duabus triremibus in freto infero prope illam insulam insidijs circumuentus: diuino
auxilio adiuuante capta una ex triremibus: altera remis effugiente: in ciuitate
veterem me recepi: magna parte meorum ex crudelissimo certamine vulnerata:
me vero lancea vultum profundissime perforato. Ex quo loco predictus pontifex a suis
de hac re certior factus: litteras statim ad me misit. tum mihi congratulando: ut ad
huiusmodi facinora exhortando. Ego autem triremem cum gente dono per litteras ob
tuli. Acceptauitque libenti animo: ac rescripsit: ut ad. S. suam in urbem omnino con
cederem. Et quo tanta hospitalitate: tanta urbanitate: tantaque liberalitate exceptus
suis: quanta si diceret pius pater optimum filium excipit: non metirer. multa et que
cumque cuperet: offerendo. Idque in cardinalium presentia effecit: iter quos et scitatus
tua tunc cardinalis aderat. Tandem cum rhodum ab obsidione liberam aduenire:
ne frustra longissimum: periculosissimumque iter fecisse viderer: una cum quibusdam na
uibus: magistri rhodi iussu ulterius in asiam progressi sumus: et alique teucrorum
oppidula expugnauimus: igni: ferroque fuditus euertimus: et circiter centum teucros
armorum vi: comprehendimus. Quae etiam ad paucos dies quandam onerariam na
uem: teucris oneratam in conspectu rhodi iuasimus: victoriam non indecorum reporta
uimus. In quo conflictu ultra plures aduersitates: armatus in profundissimum ma
re decidi: et miraculo quodam dei bis emersi: arreptusque capillo ab homine non
noto: miserabile euasi fatum. Functus igitur officio: cui me destinaueram: audita
que magni teucris morte: in patriam redire statui: ut qualicumque possem opem
promptissimo ferrem animo. Inueni quoque oppidum a captiuitate liberatum: quod bi
duo: aut triduo ante aduentum meum factum est. Et forte illuc unum ex primis ve
nissim: nisi summus pater cum roma transiui: rhodi presidium curare me prius ius
sisset. Itaque ante quam in patriam rediissem: annus praeterierat. quem totum non in deli
cijs: aut latrocinijs: sed in dei seruitio fundendo sanguinem consumpsi. Deinde
septennio elapso iohannis regis mei precepto quibusdam actuarijs gerarijsque na
uigijs: qui lusitani taphareas: greci ιεροπορες dicunt: in aethiopicam traieci: pri
mus omnium eorum: qui hoc in regno huiusmodi usi sint nauigijs. et bis illuc
traieciens: tantam maurozum cladem confeci: partim occidendo trucidandoque: par
tim in captiuitatem redigendo. ut quicumque: etiam christianus: viderit: ad comise
rationem commoueret. De hinc ad triennium ne ossa mea rubiginem contraheret:
idem rex dominus meum ductorem gratiose castro me proposuit: quod nuper ad maurozum
pnicem in aethiopia construxerat. viginti quinque millia passuum a freto distans

flumine interlabēte. vbi tāta poenorū multitudine obsessus fuit: vna cū mil-
libus ⁊ q̄ngentis generosis: quantū a mille annis infra nemo forte vident.
nec mirū. Venit enī ipse rex p̄hecie ⁊ equitib⁹ ⁊ peditib⁹ inumeris comi-
tatus. De qua re ne molestiā S. L. afferā: nō scribo particulatim. Adodo
acerbissimā famē: modo graues egrotationes tolerādo: euasim⁹ iesu p̄uio
canes auidissimos: cōcordia inter nos firmata: vti sapiētissimo regi in dei
seruitiū p̄batū est. Postremo missus ad potentissimos castelle reges lega-
tus: dum in obsidione bethyca occuparēt: vbi asprimū p̄liū p̄parabat: cū
oratoris officio a p̄lio me potuissēz excusare: tamē: q̄ p̄ fide catholica age-
batur: nō demisi animū arma cōsueta induere: ⁊ vt meū erat: certare. vbi p̄
missione supna victores extitim⁹. ac ingentē maurozū stragē cōfecimus. ⁊
vuln⁹: qđ sagitta ī pede acceperā: dulcissimū fuit. Tādē vt finē faciā: plura
p̄termittēs: supplex S. L. oro: vt q̄ a sc̄tissimo quōdā s̄irto mihi cōcessa sūt
S. tua cōfirmet: vereq; sibi psuadeat: me p̄ fide christiana ad mīmū sc̄tita-
tis tue nutū hīs silia ⁊ maiora approbāte deo facturū. Felix valeat. S. L.

¶ Cataldus illustrissimo georgio regis filio. S.

Ilm humor ille melancolicus abiit: deo duce nunquā amplius ad
me reditur⁹. Jā oīs mesticia repente euauit. Ergo deo gratias: q̄
nō me mēdacē cōperies: in ijs q̄ de tāto viro: tātope: ⁊ tādiu p̄dica-
uerim. Ecce adest: nō min⁹ tuoz: q̄ regio obsequio traditus: dedit⁹: ⁊ dedi-
catus. Adīra res ⁊ inaudita. quondā discipul⁹: fact⁹ est mihi p̄ceptor. ī nul-
lū in eo habebit inuidia locū. Ad deo munit⁹: a deo armat⁹: a deo fult⁹ venit:
oīm virtutū armis: ad oīa cuiuscūq; fortune tela: vt queq; maxima sub pe-
dib⁹ tutissime cōtinere videat. vel summo p̄tificatu dignissim⁹ est. ī nō a-
mor: nō amicitia: nō deniq; aliq̄ vana spes me fallit. Ad magna de eo semp
speravi: sed nō tā magna sp̄aui: q̄lia video: cerno: tango: ac manifestissime
experior. Quodq; magis admīroz: q̄ tāto: ⁊ tā laborioso itinere fatigatus
tāq; graui egrotatiōe ipeditus: intrinsece virtutis lumina facillime p̄ferat
Adhuc te nō viderat: p̄ter (vt credo) ab infantia: ⁊ iā te ob summā exuperā-
tiā: amabat: colebat: ⁊ obseruabat. Tuas itaq; osculat manus. Tūc tui ipsi⁹
benignitate fretus: me hic secū detinet. erā enī ocysissime reuersur⁹. Interīz
te ad aliquā luculētā orationē p̄para. Videbis alterū monetariū. clemētissi-
mus deus te ab omnibus aduersis protegat. ⁊ tu quoq; quantū potes illa
euīta. nec appetitui iuuenili nimium indulge. Vale.

¶ Cataldus ioanni emanueli: p̄mo cubiculario. S.

Ilustrissim⁹ dux causa fuit: vt ad te tā cito post discessuz hinctuū
scriberē. ī nā cuz ab eo l̄ras ad reginā castelle p̄ doctore francisco
patruele meo peterē: respōderetq; se ad fratrem ⁊ ad te libentissime
scripturū: oblationē tāti dñi nō suz ausus renuere. Siq̄dē tātū ab amico ca

pere oportet: quantum ab illo offertur. Et contra: non plus illi tribuere: quam cape velit. Adaluissem alium nouum: quam te veterrimum semper mihi pacatissimum: pacasset. Acceptaui itaque litteras. Si videbitur aliquid verbum super re faciendum: non mea sed tua fiat voluntas. Luperem alias non hic de filio tuo verba facere. nolle enim petitioni mee miscere blandicias. quod semper ut mortem exhorui. Qualis pro talis filius. Illud leonis guttur aliquid magni: memoratuque dignissimum futurum promouet. Lauda frequenter: et ora deum. primum facias: quia dedit: scilicet ut seruet. Vale.

Cataldus petro menesio. S.

Et si ratio ipsa erigebat: ut discipulus ad preceptorum patris: quam ad discipulum preceptor scriberet: tamen ut meum erga te amorem longe tuo maiorem scires hec sponte mea propter penam notauit: quam si legeris aptissime cognosces acumen comitis patris tui: salua eius pace: in scribendo ad me defecisse. Nam quod oportebat velocissimo equo addere calcarea: quod cum facimus plerumque illum danamus. Quia nouit comes cataldus: aut adhuc non nouit: si iam diu (ut ipse met fatetur) intus et extra expertus est: quare ad ipsum potius conuerteretur ut veniret: quam ad illum detentorem: ut relaxaret: scripsit. Istum istum lanium: crudelique carnificem asperrime monere debuisset: ne ulterius tam impie me laniaret. Tantus est patris in te amor et cura: ut facile confundatur: nesciens quid agat. Loquens est de me: adducens illud. Democophon uentis et uerba et uela dedisti. Non sum adeo incostans: ut tam paucis diebus pollicitationes meas paruifaciam. Do non unum: duos uel: sed totam sancteremam testem. quanta hactenus egerim: ut ad uos celerrime redirem. Ipsum patrem amor premit paternum: me autem amor et ratio multo magis stimulat. Nec ego ex aere et uento: ut aspis: uiuo: sed comedo et bibo: ut ceteri homines. Nec tam magnus (ut alias scripsi) philosophus esse uellem. Aurum et argentum uidere nolle: necessaria tantummodo non nollem. Nec ego et tres barbati iam pueri fame aut frigore torqueremur. O rem sempiterna laude dignam. Cataldus qui per tot annos portugalie regibus non in paruis: mediocribus uel: sed in magnis: arduisque rebus hucusque inseruierit: mediet panem. Laude eternam et sublimis deus: hoc fit: ut undique consumatur efficiar. Tandem tu optimorum optime adulescens neglectis ceteris utere consilio meo: ut sis et mundo: et deo in primis acceptus. Accede ad regem: agasque illi gratias debitas: ob munus ab eo tibi concessum: ac totum nihil illud fore affirmes: si me diutius a te abesse patiatur: petasque ut iterum hunc bonum uirum per litteras moneat: quo me amplius non laceret: sed laceratum dissoluat demum: sinatque hinc abire. Interim que circa studium tuum institui: non pretermittas: ut cum rediero mesticiam in gaudium uertamur. Vale.

Cataldus petro menesio. S.

Non minus gaudeo consilium illud meum de conueniendo rege et tibi et mihi admodum profuisse: quam uerba mea non uana et irrita extitisse. Tanto tempore comes pater tuus una cum fratribus et amicis: quod tu solus minimo uerbo

cōsecutus es: efficerē nō potuerūt. Ita interdū fit: vt magne res minimarū
p̄sidio regant: ⁊ inclinate p̄diteq; paruo fulcimine reparent: ⁊ suo roboze
cōseruētur. Scripsit benignissim⁹ rex: ⁊ vnice p̄cepit hui⁹ loci p̄fecto: ipe-
riū habenti: vt infra a p̄sentatis l̄ris triduū: tenacissimū hūc ac siccissimū re-
gie pecunie receptorē ioannē didaci ad soluendū qđ deberet carcere: vincu-
lisq; cōpelleret: etiā bonis ad licitationē positis: oī iuris ordine remoto di-
straherēt. quorū nihil actū est. Nō enī expectauit: vt purgaret: pilulas. S;
ante datas qđ oli durissimū fuerat: mollissimū iā redditū euacuauit. O me-
dicū hippocrate: galieno: esculapioq; lōge excellētiorē. O p̄ncipē oīm p̄nci-
pū p̄ncipē. hos: ⁊ quoscūq; morbos ita sp̄ curat. vt ne cicatrix qđē post cu-
rationē appareat. Lūprimū tagi inūdatio: nō dicā diluuiū paululū i alueū
redierit: aut meis viu⁹ aut saltē alienis pedib⁹ mortu⁹ vobiscū ero. Vale.

Cataldus felici emanuelis regis nutrici. S.

De amicicia: fideq; mutua inter ioannē filiū tuū: emanuelis regis
cubiculariū p̄mu; ⁊ me inita: ⁊ quidē nō paucis: sed exactis iā ab
hinc ter ⁊ quinq; fere annis inita: nullos alios magis idoneos te-
stes adduco: q̄ papyros a me p̄ totidē lustra oblitas. Taceo singulares ei⁹
virtutes. q̄bus in tā sublime cōscēdit: tāq; p̄pe deū substitit: vt eū nequa q̄
a se deus ipse ampli⁹ dimitteret. poterat enī homo aliquādo labi ⁊ cadere.
Nō paruo t̄p̄e vixit: q̄ eo modo vixit: vt p̄petuo viueret: q̄ cū in patriā remi-
graret: tantū de se desiderū toti hispanie reliquerit. Īd̄ersolue igit̄ deo gra-
tias. q̄ tecū tā benigne diuiserit. Eripuit vnū p̄ se tibi filiū. Īreddidit alterū
nulla in re: p̄ter q̄ in nomie dissidentē. Ferrand⁹ p̄bus videbit̄ adolescēs:
⁊ tui nepotis: vnici filij comitatuī nō indecorus: Verū alter puer est puero
necessari⁹. q̄ sit saltē mediocriter erudit⁹: a quo tanq̄ pedagogo optimo in-
duatur: eruatur: ⁊ lateri (si fieri possit) insuat. vt qđ pater tādiu vehemētis-
sime desiderauerit: nūc demū re cōpleat. Qui sempiternae sue migrationis
certissim⁹ vates triduo ante q̄ ad reges legat⁹ missus hinc discederet: me
ad se in paterno olim palatio cōmorantē ire petijt. Īrogauitq; (non ausim
multis p̄cib⁹ dicere: q̄ ipse regia ip̄eria reputabā) vt quocūq; me cōferrez:
semp̄ mecū filiū adducerē. qđ ni discedēs ita instituisset: difficile post modū
fuisset: in quo nunc cōmorat̄ loco: illū collocare. Quē p̄fecto virū vt in ad-
uersis poti⁹ q̄ prosperis officiose p̄secut⁹ sum semp: ita quoq; modo illius
diē functi rebus magis q̄ inhumanis agētis afficiar: omniq; studio cura-
re: seruare: ⁊ meliores redigere contendam. Vale.

Cataldus emanueli celsissimo regi suo dño. S.

Quam post peragratam omnez fere hispaniā hanc opratissimā san-
cterenā tandē tandē aduenissem: petij supplex a celsitudine tua: vt
hic me (quē admodū veterani emeriti iā dimitti solent) relaxares: parti: vt

78
sacris lris p reliquū vite: qđcūq; deus progaret: me dederē: partī vt ad cal
cē cepta iā pridē opa solut^o ceteris curis pducere pperarē. Cōcessisti egre
ser mensū: nec longi^o spaciū. Abijt hinc cōfestim vlyrbonā cū toto comita
tu L. T. letus erā: et leticia oēs excedebā mortales. nō q; a tuo serenissimo
abessem cōspectu: sed q; pleni^o: cumulatiuq; rebus tuis intenderē. verū le
ticia hec ad mensem adhuc nō puenit. Ecce lre tue me vocāt: vt ad comitē
alcotini erudiendū vlyrbonā oī neglecta mora me cōferā: ratōe illa nitētes
q; comes ipse diceret me hoc illi fuisse pollicitū: si tua celsitudo p̄cipet. Cupe
rem ab eo scire quo tpe: quo loco p̄mittēs me obligauerim: cū post aduētū
ex celtiberia tuū cū homie sim collocut^o nunquā. Siquidē tua semp absq;
intermissiōe secut^o sum vestigia. Si licet bono viro ad bonū dolū interdū
mentiri: sine nota oēs boni viri interdū mētiant. Tāta est aī tui liberalitas
vt oīa ad rē tuā attinētia familiarū cōmodis libētissime postponas. Et nihī
lo min^o vt fidelissim^o diligētissim^o q; seru^o: scđ; nō expectabo mādatū. vale

Cataldus emanueli celsissimo regi dño suo. S.

Quam fuit supuacuū cōmēdari mihi a. L. T. bernardū ioannis cu
bicularij quondā tui filiū: q̄ supuacuū est in ardētissimū cōcitatiss
simūq; ignē modo aliquo sufflare. Nā vt tibi in algarbiū nup̄ pficiscētī me
morauit: nihil esset qđ celsitudis tue causa efficere nō cōtēderē: vel vultu hū
mī raptato ad garamātes vsq; letissim^o penetrarē. Verū dixi: ipetrata pri^o
venia: cōmēdatiōes tuas: iussa q; quāuis graua nihil ad amiciciam p tot
annos mihi cū illo contractā addere q̄cquā posse. Satis sit circa rem hanc
spare me ita cumulate satisfacturū: vt si quā iā diu de me opinionē cōcepas
eā mltō magis cōfirmē: et adaugeā: aut saltē nō diminuerē laborabo. vale.

Johānes portugalie rex innocētio pape octauo. S.

Quāntū momēti sit in vrbib^o bonas artes: atq; facultates exerceri
ex vrbib^o: regnisq; discernit: in q̄bus exerceri nō assueuerūt: q̄ ple
rūq; labi et in magnū discrimē: tū corporū: tū aiorū corruere lectū
est. Siquidē indoctorū hoīm gen^o effrenatū: agreste q; et iūstū se h̄re solet
Eruditorū vero rectū: moderatūq; oīb^o in reb^o ppositis bonorū malorū
q; finib^o viuit. Ac lōge meli^o corpori: aīarūq; salutē cōsulit: q̄ ineruditi ipi
cōsulāt. qđ cū ita sit nō imerito maiores n̄ri (de n̄ratib^o regib^o loq̄mur) huic
regno n̄ro egregiarū artū studia istituerūt. q̄ qđē cū venerād^o p̄ me^o alphō
sus tūc rex adaugere decreuissz. lras a sūmo pōtifice ipetrauit: p̄ q̄s ab oīb^o
canōicorū collegijs hui^o regni: certa pecunie sūma vniuersitati vlyrbonēsi
āno quolibet p̄soluerēt: ad studiorū reparationē: et stipēdiorū augmētū: q̄
doctorib^o p̄ lectōe publica essent singlis ānis distribuēda. q̄ oīa q; lōgū eēt
nimis enarrare. ipas lras ad. B. T. mittim^o: vna cū illarū reuocatorijs: q̄s
hī ipsi canonici ipetrauerāt. Et vt afflicto maior adderet afflictio: vniuer

sitas hec: q̄ dictarū l̄rarū vigore possessionē adeptā fuerat: citata corā. **B.**
L. se p̄sentare cogit. Nos autē cupiētes huiusmodi diffēssionē si nō proorsus
aliqua saltē ex parte resicare (nō enī alteri mater: alteris nouerca sum⁹) ora
mus: quantū in nobis est. **B. L.** vt bono vniuersitatis p̄posito prospiciat.
ex quo admodū tenuis est: et collegia amplis redundāt facultatib⁹: quē ad
modū p̄ harū rerū p̄curatorē de oib⁹ multo diffusius fies certior. Quicquid
sanctitas tua super his fieri preceperit: nō solū hominibus: sed deo ipsi gra
tissimum fore certo scimus. **Valeat. S. L.**

Ioannes portugalie rex: ferdinādo neapolitano regi. **S.**

S vnq̄ leticia aliqua affecti sum⁹: nūc tamē illa vere maxieq̄ cō
moti sum⁹. p̄mū q̄ de amplissima felicitate: valitudie ac statu tuo
intellerimus. deinde q̄ l̄ras vna cū equis generoso viro paulo ve
nato ad nos dedisti. quē q̄dē i ijs: q̄ maiestatis tue nomie nobis rettulit: libē
tissime audiui⁹. Et q̄ autē vltra spem nobis placuerūt: tū q̄ a tāto datore mis
si sūt: tū q̄ strenuitatē: magnanitatēq̄ p̄fererūt. De q̄ munere magnas tue
maiestati habem⁹ gr̄as. p̄terea freti tua nos benignitate: eundē pauluz
p̄ aliquot dies penes nos retinebim⁹. donec nuptie iter alphōsuz p̄mogeni
tū nostrū: et helisabet regū castelle p̄mogenitā celebret: parti vt diffusio do
cearis: parti vt festis peractis expediri: dimittiq̄ a nobis facili⁹ possit. vale

Ioannes portugalie rex carolo gallozū regi. **S.**

Mater multas magnorū p̄ncipū virtutes: illa nō leuiter nobis p̄ba
ri solet: vt suorū: quos fidos ac p̄bos nouerint: exptiq̄ fuerint: tū
iuuādo: tū remunerādo: meminisse debeāt. Et quo ai munere: ne in p̄sentia
abhorream⁹: nō ab re nobis visū est petrū almeidā istuc studiozū causa p̄fi
ciscētē: tibi cōmēdare. etiā si certis rōib⁹ absq̄ cōmēdatōe cōmēdat⁹ admo
dū venisset. p̄mū: q̄ sponte et mira quadam liberalitate clarissimū quēq̄
excipe: cōplectiq̄ soleas: deinde q̄ tāta est nobilitate aīq̄ et ingenij p̄stātia
exornat⁹: vt maiorē cōmendationē se ipso cōperiat nullā. Emittim⁹ patre
ioannē almeidā: abranti comitē. q̄ singularibus virtutib⁹ suis: rebusq̄ cla
rissime gestis ita se se vbiq̄ semp gessit: vt superiorū nostrorū beniuolentiā
familiaritatēq̄ artissimā iniuerit: in itamq̄ semp ad extremū vsq̄ seruaue
rit. ne dū nos ad se toto pectore excipiēdū allexerit. ob q̄ ignoram⁹ plus ne
filio gratie l̄re n̄re an virt⁹ sua sint ap̄d maiestatē tuā allature. Et cūq̄ sit iā
nō ambigim⁹: talē: tantūq̄ adolescentē tibi cōmēdatissimū fore. Nos autē
nihil rerū nostrarū polliceri fas esse ducim⁹: cū nō dubitem⁹ ob nostrā: n̄ro
rūq̄ antiquā necessitudinē: haud sec⁹ fortunis n̄ris ac si cōmunes foret: te
reb⁹ exigētib⁹ vsurū. Qd̄ ita iter nos et diligēter seruare studem⁹: et a te serua
ri: tuā magnope rogam⁹ maiestatē. Quā quidē mutuā necessitudinē ma
iorē i dies sinceriorēq̄ fieri nō solū spam⁹: s̄ cōfidim⁹ et certissime scim⁹. vale

19
¶ Joannes portugalie rex: duci burgūdie: romanoꝝ regi. S. *man. liad.*

Non tantū assidua nꝛoꝝ familiarū cōmēdatōe te frequentamꝰ: qꝰ
cōplures habeamꝰ: quos tibi cōmendemꝰ: quātū qꝰ natura mitis
liberaleqꝰ ingeniū tuū libere ad id nos agendū ipellit. q̄ quāto ma
iores: crebrioresqꝰ cōmendatiōes a nobis p̄ficiscunt: tāto alacrior: feruen
tiorqꝰ in suscipiēdis illis in dies efficeris. adeo vt nō cōferre beneficiū: sed ac
cipere potiꝰ videaris. Lerte nō cōmittemꝰ hac in re (si poterimꝰ) nos abste
superari. Sꝫ hec hactenꝰ: ferdinādꝰ alboquercus: generosus ac familiaris
noster istuc ad te p̄ficiscit. nō dubitamꝰ eū a mansuetudine tua more solito
benignissime esse excipiendū. Tū qꝰ vir comiter excipi dignꝰ est: tū qꝰ nobis
inter ceteros carissimus. Et cū hoc tpe nihil scribendū cōducat: rogamus:
vt de valitudine: et de statu tuo quotidie ad nos perscribas: nihil enī qꝰ de
principatu tuo bene sentire aut gratiꝰ: aut voluptuosius esse poterit. Vale.

¶ Joannes portugalie rex duci philippo. S. *man. liad.*
Que ferdinādo alboquercus generoso viro: ac familiari nostro cau
sa nostra cōtulisti: nō magis illi grata: iocūdaqꝰ extitere: qꝰ et grata
et magna nobis quoqꝰ visa sunt. Omne enī beneficiū quantūuis tenue siue
in nos: siue in nostros p̄fectū ab ijs: quos magnope diligimꝰ: et gratissimū
et oīm maximū semp iudicamꝰ. In p̄sentiarū autē cū idem vir istuc ad te se
conferat: nō grauamur p̄ meritis suis vehementer illum tibi commenda
re. quo cū equos quosdā nostrates mittimꝰ. Existimātes nullis in rebꝰ qꝰ i
illis hoc tēpore nos tibi gratificaturos. Offerimus p̄terea nos: si gratiori:
gravioriqꝰ negotio vsui tibi esse poterimus: si p̄ litteras monebis: vel aliter
significabis: efficiemus deo duce te voti compotem. Vale.

¶ Joannes portugalie rex potenti p̄ncipi: duci britannie. S. *man. liad.*
Visset nobis gratius nō de q̄rimonijs: sed de aliqua re vtriqꝰ no
strū iocūda te certiorē facere quanqꝰ nō tāti id nos facimꝰ: vt que
rimonias appellemꝰ. Lū ab eo negotio cōsensus: voūltasqꝰ tua
longe (vt credimꝰ) abfuerit. exercemꝰ tamē qd̄ debemꝰ vt et nostras: et nꝛo
rū oīm res bñ tueamur. Lucas cuiusdā nauis magister: oppidi crosoique
in tua puincia incola: nescimꝰ quo ipetu: quo furore percitus. cōtra ius gē
tiū: cōtra federis et amicicie nostre iura publico itinere nꝛos subditos inle
cutꝰ: inuasit. et bonis oībꝰ spoliauit. q̄ vltra fere tria francoꝝ millia valebāt
nostri aut̄ erāt magister gilliꝰ: rodoricus: et mercatores alij. q̄ vna cū mer
cibꝰ et bonis quodā nauigio (qd̄ carauelā vulgo apellāt) vecti: ex rocella in
patriā redibāt. Quā ob rem amice: benigneqꝰ te rogamꝰ: vt q̄ nō iure arre
pta sūt iure restitui mādes. qd̄ nō aliter te facturū cōfidimꝰ. p̄mū qꝰ iusticie
qd̄ suū est: reddes. et rē nobis qꝰ gratissimā facies. Deinde qꝰ nō nisi vt ma
gnanimū inclytūqꝰ p̄ncipē decet: te oībꝰ in rebꝰ sp̄ gessisse certo scimus. vale

¶ Joannes portugalie rex burgo magistro
et scabinis: ac consilio crosoique. S.

Quod ad illustrē principē vestrū scripsim⁹: ad vos quoq; scribere nō
grauamur. nō q̄ ea q̄ iure petiuim⁹ a prudētī pncipe: fieri p̄ illū dif-
fidam⁹. s; vt cognoscatis nos ī amicos nros et cōstātis et beniuoli esse ai. Ar-
bitramur iā vos nō ignorare: quo pacto supiorib⁹ dieb⁹. lucas: nauis ma-
gister: oppidan⁹ vester cōtra ius et equū velut public⁹ pyrata gentē nostrā
dep̄datus est. Mā dū magister gilli⁹ rodoxic⁹: et mercatores quidā ex rocel-
la in patriā reuerterēt: q̄ nauigio (q̄ vulgo carauelā vocāt) uehebant: ca-
pti ab eo et mercib⁹ suis spoliati sunt. q̄ bona p̄pe tria francoꝝ millia ascē-
debāt. Q̄ quidē facin⁹ nō min⁹ vobis: q̄ nobis molestum esse debet. Et
mali prauiq; hoies castigari: puniriq; meritis supplicijs debēt. vt nocētū
pena multi tū boni: tū inocētes efficiant. Sed nos minime dubitam⁹ vos
id facturos. q̄ fedus: q̄ amicitia nostra: q̄ demuz ratio ipsa ex postulat.
Ad q̄ et hortamur vos plurimū: et vt agatis vehemēter oramus. Valete.

¶ Cataldus ferdinādo cotino. S.

Ibuit mihi nūc ferdināde mi carminib⁹ exordiri: q̄ in patria bien-
nio iā amissa: videoz mihi in p̄sentia reuocasse: dū tāto regi musis
politio: ribusq; artib⁹ inseruio. Quid enī illic iocūdi cōdere potuissem⁹: ver-
sans inter bartholū: baldū beluisum: tigrinū: sugariā: raineriū: malumbzā:
ac raphaeles: nullā p̄sertim benedicēdi nact⁹ occasionē. Si de⁹ seruet mi-
hi animā: a ceneso calle ad cādidiū iter traduct⁹ suz. plura ad te scriptu-
rus essez: nisi lre: q̄s ad patuelē meū p̄ te trāsserēdas mitto: paterent: quas
volo legas: lectasq; ac clausas tutius q̄ poteris mittes. ibi enī de reb⁹ meis
nō nihil de tuis narro. Magna est hic de te hoim opinio: magna regi ipsi
expectatio: q̄s spero: confidoq; lōge te supaturū. Interim modo: quo cepi
sti: perge: et ita tēperate perge: vt applices quo p̄gis. Hec scribo q̄ memini
me adeo vehemētē: inclinātūq; ad studia te vidisse: vt in graues egrotatio-
nes incideris. Hec quantū ex ei⁹ verbis: aliorūq; quotidianis sermonibus
colligo: tibi admodū afficit. Ego autē q̄ntū tuo bono letoz: gaudeo: glorioz
q; deū testoz. Buccinator suz resonās tuarū laudū: quocūq; terrarū me cō-
fero: ita enī p̄ amicis: imo p̄ virtute ipsa: et volo et debeo facere. habes hic
p̄terea ioannē villā: q̄ adeo iudicio meo te obseruat: tātaq; charitate: pieta-
teq; te p̄sequit: vt in amore erga te pene me supet. Si millies me quotidie
cōueniret: totiēs de te mētione facit. Si te genuisset nō tā d̄ te: rebusq; tuis
sollicit⁹ foret. arbitroz nō multū me decipi. tamē meli⁹ tu tādiū q̄ ip̄e paucis
dieb⁹ nosti. Idē ioannes: ex quo huc veni: nūq; nec verbo: nec ope me dese-
ruit. Debeo itaq; illi multū: multo tamē magis tibi. Qui⁹ causa tātope me
frequentat. fac queso longas et plenas paginas ad me rescribas. Vale.

20

Cataldus roborico philosopho: ac regio medico. S.

Quanquam epistole ea de causa potissimum coperte sunt: ut certiores faciamus absentes: quod tamen tui videndi vix facultatem habere possuz: non alienum ab arte esse duco: si tanquam ad te absentem has mittam litterulas: ut intelligas me equo animo sex menses integros montem coluisse. Nunc vero tuz hyemis asperitate oppressus: tum studendi mira incommoditate affectus: vel inuitus cogor urbem petere. Fortasse prudentissimus rex putat me ea frui amicitate: commoditateque conficiendorum operum: que precipue oratores: poeteque frui solent. quorum ingenium ut noua: altaque adinueniant: non nisi letum: tranquillumque ac quietum esse debet. Sed cuius sit huius rei culpa: taceo: malo enim leniter ferre: quam de quoquam conquiri. Nec scripsi: non ut vicem meam quererem: aut quorundam insolentiam arguerem. sed ut tibi amicissimo rem meam eo pacto se hinc explicarem: utque scires me non de miseria sed de tempore male perditio (quo nihil carius) tantopere sollicitum esse. Vale.

Cataldus didaco souise. S.

Nam aduerto didace mihi hac tempestate tantam esse quibusdam rerum ignorantiam: non dicam amentiam: vel iniquitatem: ut summum ingenium: diuinum pene eloquium: prudentiam singularem: moresque sanctissimos: aut non cognoscant: aut certe cognita fingant incognita. Vel saltem si minus voto tentando deprimere nequeant: de tantis laudibus: virtutibusque inmensis liuidissime penitus conticescant. Quod genus hominum ipsis rusticis: flagitiosisque hominibus odio esse debet: nedum tibi probo honesto: ac generoso viro tanquam insulsus: improbum atque insolens improbari: quamquam omnes penas: omnesque tum corporis: tum animi cruciatibus nullius maiores: quam ipsorum detrahentium esse existimo. At tui amici virtus: adamantina turre fortioris: se ipsa sustentat: nullis indiget adminiculis: nullis ne labat sigillis: nullis ne corrumpat fulciminibus adiuta. Quidnam est quod timere: aut moueri: angere ve debeat: aut amicus ille tuus? Si non solum summam laudem: clarissimis in locis coram litteratissimis sepius consecutus sit: verum etiam cum disertissimis viris concertans: adolescens adhuc: palmam semper reportarit. Omitto perclara opera: plura quidem ac magna: cedro: eternitateque dignissima. a deo ut non immerito de illo hoc philadelphus disticon ediderit. Siue tibi maioris: teneri ve canatur amoris. Nemo recens palmam surripuisse valet. Et andreas barbatia post habitam bononie (quam scis) orationem in magnorum virorum frequentia iurauit se adhuc vidisse eloquentiorem neminem. Sed quod opus est ista commemorare: non decessit: Algit iam inhumanis. intelliget maliuoli: prauique homines quod sit excitare canem dormientem: canem inquam: in ea natum patria: ubi et inuenta ars fuit rhetorica: et ubi ceterarum disciplinarum fontes scatere sepe cooptum est. Nec dubito multo plus fellis: veneni que lacerantem emittere posse quam mellis tranquillum detinere. Desinat igitur aliquis blaxterare: ruderemque: atque virum innocentissimum indigne mordere. quod si faciet honestati: honori que suo consulere dabuntque mihi silendi occasionem. Sin autem temere pseuerabunt: tantum toxicum quantum vix tota thessalia emittit: pro tali amico euomam. Vale. d. iij

Cataldus didaco souse. S.

Quantū tu didace mi: laboras die: noctuqz: tantū ipse dies ac noctes quiesco. Tu plerūqz causa mea doles: ego autē cōtra causa mea plurimū gaudeo. Tu interdū p tua in me singulari beniuolētia tristaris: ego vero rideo et irrideo. Tu modo eques: modo pedes: huc atqz illuc anxius vagaris: Ipse autē in pluteo libros voluēs: ociosus maneo. Amicus ille noster natura mortuus est. ego ratiōe quā nosti: mortuus quoqz sum: tu: quā tantā p me capis molestiā: multo magis mortuus videris: ob quē ai tu in me feruorē fidēqz admirabilē: si casu aliquo reuiuiscerē: nescio mihi ne an tibi plus deberē. Sed si tu me excitare nō posses: et mortuus penitus iacerē: hoc fieret vt natura mortuus p leticia reuiuisceret. Quare cū tu effectū sortit: vni vitā: alteri mortē dares: noli tātope laborare: sed sine omnia suo vento nauigare. Erunt fortasse secundiora sponte sua: flamina: q̄ aliquo inuocante: adiuuanteqz: sint nobis profutura. Vale.

Cataldus rodozico philosopho: ac regio medico. S.

Quanta voluptate afficio: q̄ inuictissimi regis gratiā iniui: deū i mortalē testor. ego enī expromere nō possem. ac tāto magis gaudeo: q̄ amicitia tuā mihi cōciliaui. quā breui inter nos maximā futurā esse cōfido. Accedit p̄terea ad hāc leticiā meā futurozū operuz cōfectio. que tū ex reb̄ āte actis: tū ex v̄turis et magna: et ampla: memoratuqz dignissima: approbāte deo: fore existimam. Verū nō nihil angor: et mecū indignor: dū me a regijs satellitib: seu hospitiozū datorib: lēte: negligēterqz nō dicā inique: tractari video. At dices mihi: talē in habēdis hospitijz morā eque oibus fieri. fateor. S; in re mea nō mihi videt̄ mora: sed ois penitē cessatio. vt nō sit amplius mihi sup tali receptaculo cogitandū: sed in mōte (quē admodū egi antehac) cōmorādū. Nec dubito si virtus ac bonarū disciplinarū vis ab istis cognosceret: lōge benigni⁹ tractaremur. Talē enī vnū quēqz natura genuit: vt bonū cognitū amet et magnificiat. Et clarozū hominū ingenia: vt dilecta: atqz estimata crescūt: ita neglecta et contempta decrescūt. Omittovirgiliū: horatiū: ciceronē: q̄ntilianū: ceterosqz poetas: atqz oratores veteres: quozū auctoritas magnis fautorib: vna cū doctrina ampliatā est. Quid dicem⁹ de recētiorib: laurētio valla: ioāne tortellio: antonio panhormita siculo: leonardo aretino: et francisco philelpho: quozū aliq̄ sub pōtificib: aliq̄ sub regib: claruerūt. Quid nisi pōtificū: regūqz gratia ac liberalitas illos extulit: et ad maximas rerū lucubratiōes excitauit. Ideo vt erecti ipsi eos quoqz p quos erecti fuerāt: claris opibus subleuarēt. eternosqz facerēt. Ego autē: et si illis etate: opibusqz inferior sū: nō tamē ingenio rerūqz inuētione: ac peritia inferiorē me reputo. Vna spes solat me tantā virtutē nō posse diu latere. Atqz eā (licet lateat) se ipsa cōtentā esse. Fero ni

21

nihilominus equo animo hec omnia: et grauiora regis causa prefferes. Quam ob rem si
reuerentia ac dignitatem meam ratione habere noluerit: saltem ipsius regis honori voluntati
que satisfaciatur: que quidem non male: sed bene de me interdum cogitare existimo. vale

¶ Joannes portugalie rex henrico regi anglie. S.

Nemini mirum videri debet: si per familiaribus: domesticisque nostris tam
soliciti existimus. dum eos ab iniuriis: prauorumque hominum iniuria de-
fendimus. Et que admodum ab his nulli iniuriam inferri permittimus: ita
ab alijs in ipsos committi (quo ad poterimus) non sinimus. Ergo iam annos et ultra: quod
mercatores quidam anglici sub pretextu ius suum recuperandi (quod falso se habere
assererent) nauem iohannis ferdinandi souise generosi ac familiaris nostri occu-
parunt. Nam dum eius nauis magister in ciuitate londini cum nauem tuto iageret: da-
ta occasione: impetratoque gubernatoris fauore nauem eam usurparunt. quamquam pru-
dens magistratus non tam facile: nisi veritatem instructus: eo pacto se gerere debuit.
Si quid enim a nostris fuerat in illos antea commissum: debuissent ad nos (ut
fas erat) venire. nec fuisset illis a nobis vlla iusticie pars denegata. Verum
que facta sunt: quin facta sint fieri non potest. reparari tamen et restaurari possunt.
Et quod amplius momenti: et damnum est: dum extra lares proprios ius suum queritas
vagarit: longe pene maiores expensas fecit. Rogamus itaque maiestatem tuam: ut
data fideiussione standi iuri coram nobis: iudicibusque nostris usurpatam nauem ve-
ro domino restitui mandes. quod non solum erit equum et iustum: sed nobis quoque quam gra-
tissimum. sicque amicitie nostre officio cumulate satisfactum gaudebimus. Quam
quidem: qualis hactenus a superioribus nostris integra: sinceraque seruata
semper fuit: talem a nobis posthac seruari usquequaque studeamus. Vale.

¶ Joannes portugalie rex: gubernatori londini. S.

Non dubitamus etiam a prudentioribus viris aliqua committi: que merito
corrigi: emendarique possint. idque contingit falsa aduersarij expositio-
ne. que plerumque ut rem suam peragant: fas et nefas iudicem instruunt. Sed
huiusmodi calliditati ab eodem facile occurri potest. Accepimus a iohanne fer-
dinando souisa generoso ac familiari nostro iussu tuo nauem quadam fuisse istic
sibi detentam. atque id efflagitantibus quibusdam mercatoribus anglicis factum est
qui ab illis lesos se in negotijs suis hic vlyrbone falso te informarant. Quod
totum iniure: prauaque explicatum esse audimus. Nec prudentes: sapientesque magi-
stratus ad rerum detentiones temere venire debent: nisi maxis causis: urgentibus
que rationibus impulsus fuerint. nihilominus non tantum prudentie tue ascribimus:
quantum aduersariorum malicie attribuimus. quo fiet: ut coperta veritate inanes
et mendaces iudicent. Petimus igitur per has: ut quod suum est illi reddi iubeas. Et
prestita a ferdinando nostro standi iuri fideiussione nauem restitui cures. Non
enim dubitet aduersarij si quod iuris cum eo habet a nobis denegandum esse. Equa-
litate omnes vestros tractabimus: ac si nostri essent. Et que diffusius ad serenissimum re-
gem vestrum de re hac scripsimus finem presentibus imponimus. Vale. D iiii

Ioannes portugalie rex cancellario pmo regis anglie. S.

Debet iam scire prudentia tua annu esse cu dimidio: ex quo nauis ioannis ferdinadi familiarissimi nostri a gubernatore londini min⁹ iuste: non dicim⁹ iuste detenta fuit. et tradita mercatorib⁹ quibusda⁹ anglicis. propterea quod se ab eo male tractatos falso instruxerant. Nec nos in sorte simili ad huiusmodi detentiones tam repente deuenissem⁹. Antea enim oem quod sacre leges quodque amicitie ius: quam cum rege vestro tenem⁹: postulabant: effectissem⁹: quod violentia aliquam fuisset a nobis cuiquam illata. Et prudentem magistratum reis: actoribusque audiendis maturitatem seruare decet: ne quid quod postea peniteat: exequatur. Sed ne ea: que ad regem vestrum scripsim⁹: repetam⁹: te sum⁹ moperere rogam⁹: ut prestita a ferdinando souza stadiuiri fideiussione nauem restitui velis curare. Idque agas tum ipsi⁹ iusticie intuitu: tum amicitie nostre ratione: que forte non parum et in his et ceteris quoque reb⁹ tibi profecturam senties. vale

Ioannes portugalie rex duci philippo. S.

Acidit vlyrbone superioribus temporibus ferdinando souza dissensio quamdam cum mercatoribus anglicis. ex qua magis mercatores ferdinando: quam mercatoribus ferdinando ipse obligabatur. Illi autem ubi primum in patriam venerunt: nauem eiusdem ferdinadi: que illic cum magistro erat: adiuuante rectore (que falso instruxerant) vi arripuerunt. Lupim⁹ quod idem ferdinadus se iuri statutum offert: nauis si forte per iurisdictionis tue loca nauigaret: restitueret. aut saltem detineret. quod negotium ut sit tibi cure admodum oram⁹. Est enim ioannes ferdinandus souza vir genere et moribus insignis. quo iam diu et nos et maiores nostri familiarissime vli sumus. Vale.

Ioannes portugalie rex dno scales. S.

Alm non diffidim⁹ per mutua amicitia nostra nostrorum res et negocia esse tibi quam maxime cure: quemadmodum tuorum nobis non solum cure: verum etiam sollicitudini esse debet. Ioannes ferdinandus souza noster familiaris: et vir nobilis nauem a mercatoribus quibusda⁹ anglicis inmerito sibi sublatam: iuste recuperare contendit. Idem⁹ ut quicquid auxilij: fauoris: et gratie prestare poteris: homini preertim iniuste leso: causa nostra non deneges: que in illum contuleris inuicem ex familiaribus nostris aule premaris te contulisse existimabim⁹. vale

Cataldus francisco parisio iuriscosulto patrueli suo. S.

Quod a me scire tantope desideras: non paucis explicare possem. petis enim rem temporibus nostris mirandam. hoc est quo ingenio: quibus moribus: que litteratura polleat illustrissimus adolescens dionysius emanuelis regis ex sorore nepos. Si verum scripsero: non credes. Si quod sentio experiorque tacebo: malus: iniquus omnino a deo saltem iudicabor. Quid agam ignoro. Adens hebescit: dicendi vis caligat. dextra contremiscit: amicaque pena horrescit. Occurrunt in primis stupido mihi illa duo haud incongruo tempo

22
re dicta. Species priami digna est imperio et speciosus forma pro filiis hominum
Dixi semel in quadam epistola turpis vultus: turpis animus. nunc contra. pulcher
vultus: pulcher animus. In hunc tres preterierat menses: ex quo literis dare operam
ceperat: cum primum cesar Augustam intrauimus: et tantum mihi profecisse videbatur
quantum ingeniosus quispiam per triennium in latine vix profecisset. feruentissima
estate supra modum impediente. Tenebat aliqua grammatices rudimenta. Sed
nos grammaticam: rhetoricam: poesim: quedam Augustini Hieronymique moralia
interponendo: eodem simul tempore interpretabamur: Fabij Quintilianii institutio
ne non seruata. Nam licet panis ad mensam magis quam alius sit cibus necessarius
sine tamen obsonio: aliquo ve condimento male egregie comeditur. Talis est gram-
matica. Neque si quis in ea solum semper persistit: grammaticus euadet. Et ad ex-
situm lautumque prandium multa propter panem requiruntur fercula: que si varii fuerint
saporis non afferunt: sed auferunt fastidium. etiam repletissimo. quem morem cum tribus
portugali principibus hactenus seruauimus. quantumque contulerimus: alij plenius
decetiusque me auctore testabuntur. Verum huiusmodi precipiendi modus non eque
omnibus prodest: sed adultis precipue et ingenio prestantibus. In hunc ad Dionysium
Excellit ingenio quoscumque videris: memoria quoscumque legeris: humanitate
vero: liberalitate: christianitateque quoscumque et viderim et legeris. adeo ut tanta
Augustissimorum regum castelle tractatione dignissimum existat: nedum vnica sui
auunculi dilectione. Et quorum latere: sinu: complexu ne momento quidem temporis
dimittit. Accedit insuper ad tanta felicissimi adolescentuli bona seruanda iohan-
nes mendes gubernator: que non minori prudentia hispaniam regeret: quam fortitu-
dine aethiopicam debellaret. Ceteraque familia optimis excolta disciplinis. Au-
nius pyreri: cubiculari: gonsalu mendes chironomates. Vel stabularium
ipsius morigeratissimum sum toties expertus: ut facile a moribus familie rectorum
possis agnoscere. Coactus sum tandem ob repentinum regine obitum: quem mini-
me voluissem: relinquere. Nec postea sepius ab illo per literas reuocatur ab ema-
nuele rege meo dimissus sum hinc abire. Et adhuc quotidie reuocat: nescio
quid fiet. Vereor futurum sit: quod nolle. Nam hoc frequenter cunctis accidit mortali-
bus: ut eorum que auerissime cupimus: firmissimeque speramus: perigua pars suc-
cedat: interdum nulla: Eorum vero que maxime nollemus: maxima contingat. Quod
discedenti mihi ex celtiberia in multorum conspectu meo exclamauit: utinam plura
quam satis fuerat: ope non compleisset. Se a nemine quantumuis literato posthac que-
quam auditurum: cum a cataldo parisis nequiret audire. Debes tu quoque fran-
cisco huic tanto domino plurimum. immo deum ipsius: totumque supernorum cetum summis
precibus ante omnia orare te oportet. ut et diu et recte viuat. Primum ob imensas
candidissimasque eius virtutes (omittam regium sanguinem et potentiam) deinde
que non minus res omnes meas quam me ipsius: quod fere ultra maximum est: diligit. Librum
conficerem: si que de illo nunc in mentem veniunt: notarim. propterea hic excussum ca-
lamum moleste depono. Vale.

Cataldus petro comiti alcotini. S.

Itte obsecro ad me lucretiū meū: si vsui ampli⁹ tibi nō sunt: vna cū aristotele. Ludouicus enī arca quocūq; tēpore: quocūq; loco me cōperit: nescio q̄ abstrusa et nō remota studio: ita iterrogat: ita exponi postulat: veluti deliū ipsuz in mea tenerē potestate. Credit palatin⁹ homo oīa nos et q̄ ab alijs didicim⁹: et q̄ alios docuim⁹ in manib⁹ nobiscū ferre expectatissima. Ratio exigeret: vt ipse bonaruz rerū arca plenissima (qualis illa noe olim fuerat) de suo potius mecū aliqd̄ ipartiret: q̄ de paupculo amici scrinio quicq; tolleret. Sed feram⁹ illū meliori quo sapiam⁹ modo. tū q; cesari carus est: tū q; et tui et totius menesie domus amātissimus. Vale.

trad.

Cataldus francisco parisio iuriscōsulto patrueli suo. S.

Et tu natus in portugalīa es: et ignoras: aut saltē parentes tui hic nati: educatiq; fuerūt. postmodū ī siciliā insulā casu aliquo migrarūt. Quid est hoc q̄ tātope sollicitus sis hui⁹ patrie homines: resq; ab illis gestas nouisse? Voluisti p litteras meas fieri certior quo ingenio: q̄ bus ve morib⁹ dionysius emanuelis regis ex sorore nepos: esset p̄ditus. et tibi obtēperauī: qd̄ de tāto mihi adolescēte videret: rescribēs. Nūc autē de illustrissimo: prudētissimo: strenuissimo eius patruo: magno aluaro mone ri postulas. d̄ quo plura tū in rebus bellicis: tū in ocio: paceq; clarissime facta te audiuisse refers. Etinā aut nunq; id a me flagitasses: aut qd̄ flagitaf̄ p̄stare ipse potis esses. Facili⁹ breuiusq; oīm hispanie regū monumēta (seruata eorū maiestate) q̄ vni⁹ viri tot: tātaq; egregia narrarē. Nō me amor quo virtutū ratiōe tantūmodo in illū teneor: nō spes aliqua: q; nihil spero ad loquendū cogēt: ratio solū: ipsaq; veritas: quid sentiā: qd̄ ve publice audīā vulgare: manifestareq; ipellent. Nunquā a me visum diligebā: nūquā a me cōpellatū venerabar: nūquā de me bene merito debere me plurimum sentiebā. Laudat vetustas et dignū immortalitate existimat (p̄ter innumeros alios) herculē iouis ex almena filiū: q; multa terrarū mostra extirpauerit: hominē quidē grecū: a fide christiana remotissimū: sceleratū: flagitiosum turpiter: nefarieq; cōceptū: ipsa eadē vetustate tradēte. O tēpora quib⁹ sumus: veris deplorāda lachrymis. Veteres litterati: si nihil boni haberēt: qd̄ de sui tēporis p̄ncipib⁹ scriberēt: fingebāt. Et sepe inter plurimas spinas: vnā saltē rosam contēti erāt colligere: ex illaq; spinas oēs in pulcherrimas vertebāt rosas. At nos alij ita hoc tpe inertes: ita virtutū: magnarūq; rerū inimici sum⁹: vt fruct⁹ etiā vberrimos quos natura parēs profert: negligamus: respuam⁹: et penit⁹ reijciam⁹. Erit ne camill⁹ ille: an scipio: an ex qui ritibus alijs: cui hūc verū herculē veri iouis hoc est dei filiū in armis: oīq; virtutū genere cōparem⁹? Qui licet magni: clariq; admodū fuerint: si scriprores eorū rebus defuissent: minima aut fortasse nulla: ī tāto tēporū inter

23
uallo: de illis haberet mentio. An nō audebo dei filiū appellare: quē vel la-
pides iustū: magnanimū: catholicū: sanctū: nemini nocentē: oibus benefa-
cientē testat: clamāt: certatimq; asserūt. Cui vel inermi si ipse ille hercules:
de quo tā horrenda canūt: factus fuisset aliquādo obui: aut genua flexisset
cū tota claua: aut manū supplex fuisset osculat. Nō habuit tot pilos erymā-
thus aper quē peremisse memorat. quot hic noster maurozū millia p chri-
stiana fide vno plio victoriosissime pstravit. Siue i aphyricano bello qd sub
alphonso portugalie rege ab hinc viginti ⁊ septē annis gessit: siue in bethy-
co qd multos annos sub potētissimo ferdinādo asprime cōtinuauit. Idez
adeo hispaniarū regib⁹ carus semp: acceptusq; extitit: vt beatiorē se rex ille
existimaret: q̄ talē: tantūq; ducē munerib⁹ vndiq; oblati: admixtisq; blā-
dicijs penes se detinuisset. Hinc iā dicti pncipes tot tātisq; inspectis meri-
tis vtriusq; hispanie p̄sidem stabiliuerūt. Magnus est corpore: maior for-
titudine: maxim⁹ sapiētia. In bello hector: in cōsilio cato censori⁹ nō falso
esse credit. Qui nūc q̄nquagenari⁹ pulchro affabiliq; vultu adeo floridus
est capillo etiā flauēti vt nō veteran⁹ fractis iā ossibus e militia venisse: sed
vt tyro robustissim⁹ militiā nūcp̄mū petere videat. Referūt preterea sui do-
mestici (nā parua mihi cū illo cōsuetudo est) mire esse in cibo potuq; parsi-
monie. ⁊ vini nō solū potor nō est: sed ne odorator quidē esse tradit. hic est
ille magn⁹ aluar⁹: ducis bragācie filius: regius cōsanguine⁹: quē dū mala-
cam oppidū reges obsiderēt: oppidan⁹ maurus p patrie liberatiōe seu o-
lā celebratissimū forte imitat⁹ in castris sub ficta specie vulnerauit: ratus il-
lum regē esse ferdinandū: ob maximū comitū: assidentūq; cetū: ⁊ ad ipsius
aluari nutū seruentiū. Veruz ego mi francisce epistolā scribo: nō historiā.
Si p̄fecero: q̄ de oibus portugalie pncipib⁹ cepi iam p̄dem scribere: illic ⁊ d̄
illis ⁊ de hoc quoq; pncipe diffusius leges. Satis sit nūc te scire ex his pau-
cissimis esse eū inter oēs mortales: aīo: genere: morib⁹: sobole: fama: poten-
tia: diuitijs: familia: clientib⁹: fortunatissimum. ⁊ tā regū gratia: q̄ populari
aura plenissimum. Cui philippa vxor: oliuētie comitis filia: nō minus: ho-
nestis: sanctisq; moribus p̄dita: q̄ pulchritudine decorata multos sexus
vtriusq; peperit liberos: i Rodoricus nunc iam pubertatē attingēs heres:
⁊ successor: q; totus pater est: vnice diligit a patre. Elegās: pulcher mode-
stus: eruditus: ⁊ supra fidē human⁹. Hūc sequit̄ georgi⁹ annozū octo: in
quē aut natura oēs sui vires adhibuit: vteri⁹ humanū gen⁹ nō curatura:
aut qd nouū: mirandūq; in ipsi⁹ patris p̄miū: deo statuēte in terris edidit.
bene hec diuini poete carmina ambobus cōueniūt: vt pēna fessa iam parū
per conquiescat.

Ah q̄ sunt similes: ah q̄ formosus vterq;.

Plus tamen existis iste vigoris habet.

Cataldus petro comiti alcotini. S.

Uidi olim pantagiā in triquetra illa mea turbulentuz: vidi postea mundā in lusitania quoqz mea turbulētiorē: et illesus traieci vtrū qz. Te vero tātope tumidū adire nō auderē: nisi cū maximo vite discrimine. O vtinā in auem nouo miraculo cōuerteret me deus: vel perdicē: accipitri discerpēdā: modo alas haberē: vt ad te volarē. tu videres: tu tu scēti res qd ipse: timida perdis facerē. quo abiit pietas: quo vnic⁹ i pceptorē amor: quo socratica: et isocratica disciplina cōcessit: hierusalē hierusalē. Lōquest⁹ es in litteris tua manu notatis vltra qd equū erat: minimū et fere nihilū esse qd cōmodatū a me acceperas: hoc est vnū nullius precij libellū. et propterea nō debere tāti a me extimari. Nolo multis tecū cōtendere. Lū audiero esse te aīo iā sedato: tūc nō mortuis litteris: sed viuīs vocib⁹ rem omnē corā discutiem⁹. Nec tu mihi sic irascereis: si diligēter cōsiderares tāti vilissimum scaphium suo tpe valere: prodesse et seruire: quāti aureā paterā suo. Vale.

Cataldus simoni vallasco tituuilensi. S.

Scribis in quodā germanie oppido cōtigisse casuz nō min⁹ turpē qm miserabilē. Turpitudine ob fidei fractionē: miseratio ob necis asperitatē extitit. Alumn⁹ antiq̄ exploreteqz virtutis igētes sui dñi thesauros seruauit semp intactos. Lūqz inde aliqd surripere tuto potuisset: auerisse: nō diminuisse quicquā cognit⁹ oibus et cōpertus est. Eratqz tante apud oēs sanctitatis vt facil⁹ martyr aliq̄s: qm ille tot ānos pbat⁹ putaret delinquere. Inuētus est cū ea colluderē: quā patron⁹ pre oculis adamabat. Ira percit⁹ vix tandē flagiciū credens vtrunqz trucidat. Petis a me: vnde tā fidus familiaris in aurū: argentū ve nunq̄ peccauerit: in carnē autē tā fede lapsus sit. Et si res ipsa pudibūda tegēda sit potius qm aperiēda: tamē vt te cautiorē reddā: accipe rationē: qua quis in carnē magis qm in pecuniā delinquet. Amas aurū: mortuā rem amas. Amas feminā: viuā rē amas. In pecuniā simplex amor: ex ipsi⁹ tātū amātis parte est. nlla existit reciprocatio. Amas feminā: vtrinqz duplicat⁹ dilectio. atqz ideo maiori vi mutui amoris vrgēte: maius cōmittit facinus. Preterea qd ppter se ipsuz expetim⁹: multo magis qm qd propter aliud expetim⁹: querim⁹ et amam⁹. Pecuniā nō propter se ipsam: sed ppter alia nobis necessaria: querim⁹. feminā vero propter se ipsam tantū petim⁹: Igit magis quis fidus probusqz in feminā qm in pecuniā a sua flectetur cōstātia. Adde illud si pecuniā dño subtrahes: si christianus es: nisi restitueris: nō tibi dimittet. At si re venerea deliqueris: aliqua animi affectus molestia: absolueris. Tandē si quis dño pecuniā surripit nō facile a surreptiōe ob rei diminutionē se tuebit. At i re altera: nihil diminuitur. Plura possem ad hoc adducere: nisi res clarissima luce clarioz lucesceret. Lūprimū dabit colloquēdi occasio: lōge diffusio et sup hoc et sup alijs quoqz p̄sentes: gaudētesqz differemus. Vale.

24
¶ Joannes portugalie rex potenti principi duci mediolanensi. S.

Et si magnū locorum interuallum facit: vt minus frequenter mutuis litteris amicitiam nostram augeamus: quia tamen ea et nostrorum integritate inita: et a nobis propediē multo magis confirmanda est: minime veremur. in clyto: ac magnanimo principi nostra liberius commendare. Ferdinandus lopisus: quem negotiorum nostrorum causa istuc ad vos mittimus: ob virtutem: fidemque suam in nos singularem. eque nobis: atque superioribus nostris carus semper extitit. Tum maxime in presentiarum: quod eius opera et studio fideliter utimur: cordi nobis esse debet. Quare admodum te oramus: vt partim causa nostra: partim ipsius viri probitate eum non deseras. quicquid opis: fauoris: gratie in virum commendatum effuderis: non secus ac in vnū ex intimis nostris te effudisse verissime tibi persuade quorum officiorum gratias non habere tantū: sed referre (quo ad poterimus) non negligeret contendemus. Vale.

¶ Joannes portugalie rex rectoribus ienue. S.

Quia erga vos: vestramque rempublicam boni animi existimō: nō dubitamus tam frequenter pro familiaribus: rebusque nostris ad vos quotidie fere litteras mittere. Etque eo magis hec postulamus quod pro re pia: iusta: sanctaque exquirimus. In iis que hactenus pro futuro bello aphyricano parauim⁹: arma quedam nobis necessaria adhuc desunt. Venit eorum causa ferdinandus lopisus. a nobis ob id ipsum: non ob aliud missus. Oramus vt et ea: et si qua alia vellet: libertatem deducendi: euehendique ab ista vestra vrbe permittatis. quo intelligetis nos cunctis in rebus plurimū vobis et debituros: et maiori cumulo ipsa die satisfacturos. Valete

¶ Joannes portugalie rex omnibus regibus: principibus ac dominis. S.

Que hoc tempore necessaria admodū nobis existunt: sunt quedam res: quas non aliunde nisi ex italia habere possum⁹. Quauis quicquid sit: nō magis nostrum quam omnium commue existimari debet. Admittim⁹ ad eas expediendas nobilem virū ac familiarē nostrū ferdinandū lopisū. Nec scim⁹ eo in itinere quid sinistri possit illi euenire. Esset nobis supra fidē gratū: si quibuscumque in rebus postulante causa nra illū adiuuaretis. Quo tanto in nos officio multo feruētiores solito deuinctioresque vobis reddetis. Valete

¶ Cataldus rodozico philosopho ac regio medico. S.

Reci litteras tuas per mōtē oliuiferū deambulās: vna cū aureis centū: et amoris erga me tui plenas: et diligentie admirabilis referas. Nec tantum (si dii me ament) pecunie receptiōe gauisus sum quantum quia te clarissimo viro me magnopere diligi apertissime cognoui. Videor enim amantissimum patrem iamdiu defunctum recuperasse.